

DOMOVINA

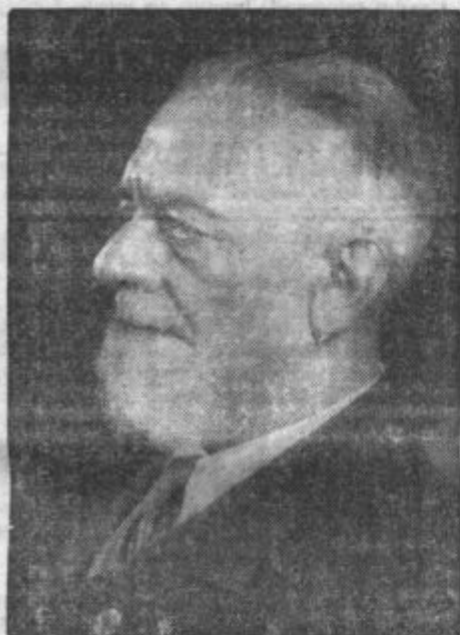
in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung · Uprava in uredništvo: Puccinijeva 8 —
Tel. 31-23—31-26 — Erscheint wöchentlich · Izhaja vsak teden

Vertriebspreis jährlich · Naročnina letno Lit 24 — Einzelverkaufspreis
· Posamezna številka Cent. 80.

Lep življenjski praznik g. prezidenta Leona Rupnika

Lep življenjski praznik praznuje danes naš prezident, gospod divizijski general Leon Rupnik. 64 let mineva, odkar se je rodil v ugledni družini v Lokvah na Primorskem, v najlepši vasi na trnovski planoti. Čvrst rod prebiva tam in lahko se reče, da so v prezidentu Rupniku zbrane najkvalitetnejše vrline ondotne naše krvi.

Odločnosti in marljivosti poln je bil njegov življenjski vzpon. Šole je obiskoval v Idriji, v št. Pavlu in v Ljubljani, nakar je leta 1895 vstopil v pehotno kadetsko šolo v Trstu. Avgusta 1899 je bil že dodeljen kot kadet-častnik varaždinskega pehotnemu polku. Leta 1907. je bil pozvan v vojno šolo na Dunaju. Do srede leta 1911. je opravljal, potem ko je že napredoval do stotnika, službo po četah najrazličnejših polkov. V svetovni vojni je bil premeščen kot major v generalni štab feldmaršala Hötendorfa. Julija 1918. je bil imenovan za šefa štaba v Boki Kotorski. Naslednje leto je bil prevzet v jugoslovansko vojsko, v kateri je napredoval do divizijskega generala. Poleg številnih drugih odlikovanj je nosilec železnega križa II. stopnje, ki ga je prejel leta 1917., ko se je udeležil bojev s četami Kerenškega. Ko je sam spoznal, kakšne so sile razvrat, je postal Rupnik odločen borec zoper komunizem, kateremu je zato že dolgo časa trn v peti. To se je pokazalo zlasti septembra 1941, ko so komunistični zločinci izvršili nanj napad, pri katerem pa se je srečno rešil. Dne 3. junija l. 1942. je postal ljubljanski župan. To častno in odgovorno mesto je zasedel v času, ko je bila usoda Ljubljane in Ljubljanske pokrajine odvisna od čvrste roke in od treznega in razsodnega vodstva vse javne uprave. Prav posebno velika, zgodovinska naloga pa mu je bila poverjena lani po badoljevski izdaji. V času, ko je nemška vojska rešila Ljubljano in pokrajino pred komunističnim razkrojem, je bil g. general Leon Rupnik slovesno vmeščen za prezidenta Ljubljanske pokrajine. Odtlej ga vidimo v delu pomlajenega, nezlomljivega, vedno mladostno čilega pri delu v vladni palači, pri nadzorstvu javnih del in kot jedrnatega govornika na manifestacijah, ki se nedelje za nedelje vrste po naših lepih krajih, kjer se bolj in bolj izpričuje odlična protikomunistična zavednost slovenskega prebivalstva. Kremenitost, odločnost in delo g. prezidenta Rupnika so odprta knjiga. Nikoli ni bila njegova posebna želja, da bi posegal v politično življenje. Stopil pa je na plan, ko je to zahtevala zapoved usodnega časa. Prevzel je veliko odgovornost, za katero pa lahko čuti zadoščenje s tem, da čisto

Slovenci in židovstvo

Slovenci smo med tistimi redkimi ljudstvi, kjer se židovstvo ni moglo zakoreniniti. Na to dejstvo smo lahko ponosni, obenem pa je to dokaz, da smo siromašno ljudstvo, kjer židovstvo ni moglo najti pravih virov za izkoriščanje. Toda v teku zgodovine smo Slovenci imeli dovolj priložnosti, da smo opazovali pogubno početje židovstva med drugimi narodi. Zato nam je odpornost proti židovstvu tako rekoč prirojena. S tem, da židovstvo pri nas nima ugodnih tal, pa seveda ni rečeno, da bi bilo ono nasproti nam brezbrizno. Nasprotno, od nekdaj smo Slovenci židovstvu trn v peti. Danes, ko vodi židovstvo usodno borbo za zavojevanje Evrope, je nujno potrebno, da smo tudi Slovenci kar najbolj oprezní. Pogubnosno vlogo židovstva v razmerju do Slovencev je na izredno učinkovit način orisal naš prezident general Rupnik, ki je preteklo nedeljo izpregovoril na velikem ljudskem zborovanju pri Devici Mariji v Polju.

Za uvod kratko opisujoč zgodovino židovstva na Slovenskem, je gosp. prezident navedel, da je okrog leta 1500 cesar Maksimilijan izpolnil našim prednikom prošnjo, naj izžene žide iz bele Ljubljane. Cesar je tedaj izdal ukaz »za večno odpravo židov«. Naši predniki so se morali natančno vedeti, zakaj so se s tako prošnjo obrnili na cesarja. Od takrat židov pri nas ni več bilo. Če se je kak Hebrejec hotel pri nas naseliti, je prišel spretno prikrit kot pripadnik enega izmed naših sosednjih narodov in največkrat že katoliško krščen. Ni še bilo slišati, da bi se kdajkoli kak žid priznaval k Slovincem. Pa tudi oni židje, ki so se k nam prikradli kot pripadniki sosednjih narodov, pri nas niso mogli vzdržati. Naš narod jih je kmalu izvolal in morali so odvedrati. Ti dve činjenici pomenita, da je naš narod navzile svoji številčni neznatnosti v jedru vsekolj zdrav, 100 % evropski človeški rod.

Zato torej nas židje od nekdaj ne morejo trpeti in so našli priložnost, da so se nam maščevali. Prišli so se po ovinkih, da so lahko spustili na nas svoje sovraštvo. Z lažjo, prevaro in zlatom so ujeli del naših politikov in izobražencev. Vsakomur izmed teh naših topoglavih kalinov so na svoj način obljubljali bodoči raj na zemlji in jih navajali, da so narod zapeljali na stranska pota in v nered. Tako je židom po ovinkih uspelo, da so naš mali narod razbili na kopice političnih strank ter povzročili, da je bil stan nahujskan proti stanu.

Prezident Rupnik je pred nami takole razgrnil žalostno sliko prejšnjih razmer: Pod zaščito takega političnega in družabnega reda so vsi vprek lagali in ščevali drug na drugega. Razpihovali so strasti, tako da so slednjice čisto pozabili, da smo narod, da smo predvsem Slovenci. Niso ne videli ne slišali, še manj pa slutili, kar se je godilo po svetu okoli nas. Niso opazili, da se nam z velikanskimi koraki približuje konec, če bo šlo tako naprej. Namesto da bi storili vse, da bi se v

zadnjem trenutku rešili najhujšega, so nas naši politiki izigrali v vojno, naša inteligenca pa pahnila v pogubo, ker je bilo takrat, ko je usodna ura nastopila, vse presenečeno in zbegano. Med tem pa je žid, ki je bil skrit v neredu, katerega je sam spretno organiziral, zbral sebi poslušne pokveke v »komunistični partiji Slovenije in prežal na trenutek, ko je lahko te zveri v človeški podobi spustil iz njihovih skrivališč nad Slovence.

Ta trenutek je prišel. Slovenski narod je bil po bliskovitem porazu Jugoslavije razčetrjen in obupan. Tedaj pa se ga je lotil židovstvu zapisani boljševik tam, kjer je bil najbolj občutljiv. Hinavski komunist je izrabil njegovo domovinsko ljubezen in svobodoljubje. Prav ti dve kreposti, ki ju je pred propadom zelo uspešno tlačil, je sedaj zločinski komunist prikazoval narodu kot vseodrešujoče sredstvo. S to satansko zamišljeno prevaro je pridobil toliko dobro mislečih ljudi na svojo stran, da je lahko takoj predsedal na drugo prevaro, na organiziranje OF, ki jo danes težko preizkušeno slovensko ljudstvo s krvavo pravico imenuje — organizirana farbarija.

In spet je prezident Rupnik z nekaterimi trpkimi potezami orisal posledice komunističnih zločinov, nakar je naglasil: To njihovo besnenje, ki mu je botrovalo židovstvo, bi šlo malodane do popolnega uničenja našega narodnega bistva. Tedaj pa se je še pravočasno zbudil zdrav smisel našega ljudstva. Dobili smo Slovensko domobranstvo in danes je večji del pokrajine varen pred roparskimi in morilskimi tolpami. Lahko pa bi bilo pri nas še boljše, če bi bili vsi tako enotni in če bi vsi držali tako skupaj, kakor naši težko preizkušeni kmetje. Pomnilimo! V tem največjem svetovnem viharju je naš mali narod podoben drobeni ladji, ki pleše na viharjih valovih. Če ladja ni dovolj trdno sestavljena, se viharju ne bo mogla upreti. Zavejmo se že vendar tega! Skrajno potrebno je, da prenehamo s politično razcepljenostjo. Rajši se trudimo vsak po svojih zmožnostih, da bomo naposled premostili vse prepeade med posameznimi stanoví. V edino uspešni, krepko skovani protikomunistični slovenski skupnosti pripravljamo z vsemi poštenimi silami prav posebno pogoje za stalni mir med delodajalci in delojemalci.

Izredno pomembni govor prezidenta Rupnika je izzvenel v naslednji poziv, ki naj ga upoštevajo vsi trezni Slovenci: Prav sedaj, ko so židje vpregli vse pomočniške narode boljševizma in jih nagnali v poslednji naskok na staroslavno Evropo, ki je zibelka, ustvariteljica in braniteljica vse človeške kulture in civilizacije, ni le potrebno, da smo res samo krepko strnjeni Slovenci, marveč se moramo kot pravi Evropejci zbrati okoli svojega hrabrega domobranstva za glavnim branilcem Evrope, nemškimi vojaki. Če bomo vzdržali v zvestobi in se izkazali v težkih dneh, bo zmaga Evrope tudi naša zmaga. To pa bo pomnilo nastop srečnejše bodočnosti vseh Slovencev v novi Evropi.

sledno zorijo njegovi načrti. Ob lepem življenjskem prazniku zatorej veljajo gospodu prezidentu najtoplejše čestitke in želje vsega treznega slovenskega prebivalstva, da bi nam bil ohranjen do skrajnih mej tak, kakršnega gledamo in spoštujemo na njegovem visokem in odgovornem mestu v službi domovine.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Po 20. juliju je nastopilo v nemški vojski popolno očiščenje in ves narod je v popolnem prerodu in sredi najbolj žilave organizacije, da se upre vdiranju sovražnikov v Evropo. Nemška vojska odstranjuje izdajalce. Sporočila je Füh-

rerju željo, da se želi zaradi takojšnje obnove svoje časti čim hitreje z brezobzirno očiščevalno akcijo rešiti tudi poslednjih zločincev, ki so se udeležili napada na Führerja. Poseben častni odbor je preiskal krivdo posameznih osumljenцев, ki jih je delno že doletela kazen, drugi pa bodo v kratkem prišli pred ljudsko sodišče.

Führer pred predstavniki nemškega naroda

Nemški voditeljski zbor iz vse države, ki je zadnje dni zasedal v Berlinu, je bil ob zaključku sprave pri Führerju. Führer je zbranim možem izpregovoril o 20. juliju in je naglasil, da je pomen njegove rešitve v tem, da bo lahko nadalje vodil najodločnejšo obrambo Nemčije. Führer ne pozna besede kapitulacija, marveč je trdno pre-

pričan, da bo nemški narod s požrtvovalnostjo vseh svojih zbranih sil kljub sedanjim težavam na koncu dosegel zmago.

Organizacija vse obrambne sile v Nemčiji

je bila, kakor smo poročali, od Führerja poverjena poveljniku domovinske fronte ministru Hinumierju in ministru dr. Goebbelsu kot opolno-močenemu za totalni poseg v vojno. Ni dvoma, da sta bila izbrana za velike naloge najsposobnejša moža. Stopila sta pred javnost s svojimi izjavami in povelji, medtem pa se že v Nemčiji vspovsod opaža novo snovanje in zbiranje sil za obrambo domovine. S sovražniki se je pričela tekmi za čas. Sovražniki bi namreč radi zadali nemškemu orožju usodne udarce preden bo Nemčija popolnoma na novo organizirana za odločilni napad. Toda nemška vojska je na vseh frontah pri svoji okretu obrambi dovolj močna, na prepreči kakršne koli usodnejše sovražne nakeve. Vse dotlej ko bodo sovražnikom zavlani tisti udarci, katere zdaj nemško vodstvo skrbno pripravlja.

Posledice letelčih bomb »V 1«

so v Londonu in v južni Angliji vedno hujše. Pred nekaj dnevi je angleški ministrski predsednik Churchill izjavil v spodnji zbornici, da so nemške letelčje bombe v kratki dobi poldruga meseca porušile 17.000, poškodovale pa 800.000 hiš. Udarci, ki jih prejema sleherni uro London, so pač res pretežki, da bi jih bilo mogoče prikriti. So pa tem hujši, ker proti letelčim bombam skoraj ni obrambe. Toda po izjavah ministra dr. Goebbelsa je uporaba skrivnega orožja »V 1« šele uvod v uvedbo cele vrste novih nemških orožij, ki bodo postavila sovražnike pred popolnoma nova dejstva. Ob znani molčečnosti nemškega vrhovnega državnega in vojnega vodstva je lahko svetovna javnost prepričana, da bodo učinki in posledice novih vrst orožja tako veliki, da bodo bržčas dali sedanji vojni povsem novo smer.

Turčija na nevarni poti

Pretekli teden je Turčija na angleški pritisk prekinila gospodarske in diplomatske zveze z Nemčijo. Podlegla je spletkam in sili, saj ji Nemčija ni dala nobenega povoda za sovražni nastop, marveč je vestno izpolnjevala prijateljsko pogodbo. Zda je samo od zunanjih činiteljev, ki se jim je Turčija podvrgla, odvisno, ali bo šla Turčija v vojno ali ne. Vsekakor se je izpostavila vsem nevarnostim moderne vojne.

O trenutnem stanju na bojiščih

je podalo nemško vojno poročilo v torek naslednji pregled:

Führerjev glavni stan, 8. avg. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil javlja:

Po večurnem bobnečem ognju je prišel sovražnik v današnjih jutranjih urah znova z napadom južno in južnovzhodno od Caena. Razvili so se silovitiji boji.

Zapadno od Orne je izvršil nasprotnik posamezne močne napade, ki smo jih razbili.

Južnozahodno od Virea in vzhodno od Avranches so nadaljevali Severnoameričani na široki črti ter z največjo uporabo materiala in letalstva svoje probojne napade. V težkih bojih, ki so trajali do večernih ur, so bili z izgubami zavrženi pred drugo črto naših postojank.

Dalje proti jugu so vrgle oklopniške divizije vojske in vojaške SS od obeh strani Mortaina kljub ogorčeni obrambi sovražnika nazaj proti zapadu. Sovražnikovi protinapadi so se izjalovili.

Na področju vzhodno od Laval je nasprotnik ojačil svoj pritisk.

V Bretanji so naše zaščitnice razbile sovražnikove napadalne kline ter so se nato na povelje odmaknile na odseka Brest in Lorient. Za St. Malo divjajo ogorčeni boji.

V noči na 7. avgust je bil v Seinskem zalivu s torpedom težko poškodovan neki sovražni rušilec.

Nad Normandijo in nad zasedenimi zapadnimi ozemli smo sestrelili v letalskih bojih 19 letal.

Na francoskem ozemlju smo v boju uničili 80 teroristov.

London in njegovi zunanji okrajji so nadalje v močnem motilnem ognju »V 1«.

V Italiji včeraj ni bilo nikakih večjih bojev.

Na vzhodu so se severnozahodno od Mielca izjalovili ponovni sovjetski napadi. Severnozahodno od Baranova je vdrl sovražnik z močnimi silami v naše postojanke. Rezerve so takoj prešle v protinapad. Težki boji so v teku.

V Litvi smo razbili severno od Memela ponovne sovjetske poizkuse proboja ter uničili 60 sovražnikovih oklopnikov. Severno od Biržaja in severno od Dvine je obrambni boj naših čet z vdrlimi sovjetskimi silami še v teku, dočim so se na ostalem bojišču do Pakovskega jezera krvavo izjalovili vsi boljševiski napadi.

Severnoameriški bombniki so napadli včeraj nekaj krajev v gornji Šleziji.

V pretekli noči so preletela sovražnikova letala letala južnovzhodno Nemčijo.

Nemške in madžarske protiletalske obrambne sile so sestrelile 28 sovražnikovih letal.

DOMAČE NOVICE

* Uprava policije v Ljubljani opozarja občinstvo, da od vseh policijskih organov ob priliki kakršnih koli nastopov zahteva, da se policijski organi legitimirajo. To se pravi, da vam morajo pokazati svoje službene legitimacije, iz katerih je razvidno njihovo ime, služba in čin in podpis starešine oblasti.

* Bivši bojevniki iz prve svetovne vojne se opozarjajo, da bo v nedeljo 13. t. m. ob 8. uri na Rožniku običajna sv. maša v spomin padlih in umrlih bojevnikov iz prve svetovne vojne. Sv. mašo bo daroval bivši vojni kurat p. dr. Hadrijan Kokolj. Po maši bodo molitve za umrle tovariše iz prve svetovne vojne. Bojevniki pevi se naprošajo, da pridejo na kor, ostali bojevniki pa naj napolnijo cerkev.

* Popis živine. Kmetijski oddelek pokrajinske uprave je začel po občinah in kmetijskih referentih zbirati statistične podatke o stanju živine, perutnine in čebelnih panjev. Popis nima nič skupnega s predpisi o oddaji živine in tudi ne bo služil v take namene. Vrš se zgolj po predpisih zakona o pospeševanju kmetijstva. Zaradi tega naj rejci živine ne bodo v skrbeh in naj nihče ne zmanjšuje stanja svoje živine!

* V Novem mestu je umrl 1. avgusta prof. dr. Alojz Turk. Rodil se je 6. junija 1893 na Verdunu pri Stopičah. Gimnazijo je študiral v Novem mestu, univerzo pa na Dunaju in v Zagrebu. Po vojaščini je najprej služboval na novo-mestški gimnaziji, pozneje tudi v Ptuj in Gospiču, od koder pa se je za stalno vrnil v Novo mesto, kjer je zaslovel kot odlični vzgojitelj in slovstveni pisatelj. Za časa internacije v Italiji je mnogo pretrpel in se je šele konec leta 1942 bolehen vrnil v Novo mesto, kjer je zdaj izdihnil. Zapustil je najlepši spomin.

* V visoki starosti 81 let je umrla v Zagorju ob Savi gospa Marija Zeleznikova, ki je zapustila sorodnike tudi v Ljubljani.

* O preskrbi z mlekom so bili objavljeni natančni predpisi v »Službenem listu« 29. julija in so s tem dnem stopili v veljavo. Celotna proizvodnja mleka v Ljubljanski pokrajini je pod zaporo in na razpolago »Prevodu«. Proizvajalci mleka morajo ne glede na stanje družine oddati v mlekarstvo letu najmanj: pri eni kravi 250 litrov, pri 2 kravah 900 litrov, pri 3 kravah 1500 litrov, za vsako nadaljnjo kravo pa po 1200 litrov mleka več. Mlekarstvo leto traja od 1. marca do zadnjega februarja. Mleko je treba oddati zbiralnicam, ki jih določijo »Prevod«, ali zbiralcu, ki je od »Prevoda« pooblaščen.

* Opozorilo sadjarjem. Leto je bilo doslej precej vlažno, zato je koristno izvršiti še naslednje škropljenje sadnih dreves (marelice in breskve so izzete): prvič v začetku avgusta, drugič konec avgusta ali v začetku septembra. S tem bi preprečili ali uničili pozneje zavijača (črvivost), ker je možno, da se pokaže še en zarod, kakor je bilo leta 1943. Preprečujemo oziroma omejujemo pa s tem tudi škrlup, posebno na plodovih. Proti razširjenju škrlupa škropimo okrog drevesa od vrha do tal temeljito in nato se postavimo k deblu in tu škropimo navzgor in navzdol, okrog in okrog v krošnji. Škropimo pa z 2-odstotno žveploapneno brozgo. Pri drevesih, kjer je že zdaj nastopila črvivost, ali kjer ni opaziti škrlupa, pa to škropljenje ne bo moglo več pomagati.

* Nove katastrske mape. Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča je nedavno prejela nove mape za katastrsko občino Zgornjo Šiško, trnovsko predmestje in karlovska predmestje. Slednja dva katastra obsegata v prvi vrsti obsežno ozemlje barjanske ravnine na obeh straneh Ljubljane.

* Vsem železniškim upokojevcem sporoča železniška direkcija, da se 43% poviška pokojninskih prejemkov za letošnjih prvih 7 mesecev izplača v začetku avgusta, za mesec julij, avgust in september pa v teku septembra. To delitev narekuje nastop novega proračunskega leta s 30. junijem.

* O porabi plina v Ljubljani je g. šef pokrajinske uprave odredil za čas od 3. avgusta do 20. septembra naslednji urnik: oddaja plina z normalnim pritiskom je dnevno od 6.30 do 7.30, od 10. do 13. ure in od 18.30 do 20.30. V tem času smejo stranke, ki rabijo več kakor 30 m³ plina, trošiti največ 60% množine plina, kolikor so ga porabile v istem mesecu lanskega leta. Ko-

palnice in sobne peči pa se sploh ne smejo uporabljati. Mestna plinarja je pooblaščen, da sme kršitelju za določeni čas plin odključiti.

* Drvarji so potrebni. Mestni preskrbovalni urad ljubljanski je vabil vse moške od pričetka 19. do končnega 60. leta, ki so sposobni za gozdna dela, da so se do pretekle sobote prijavili mestnemu županstvu za drvarje. Zanimivo je, da so se na poziv takoj prijavili trije gozdni delavci, 4 akademiki, 2 zasebna uradnika na razpoloženju, en brezposelni profesor in en njegov tovariš, ki je v službi.

* Veliki kazenski senat v Ljubljani je v četrtek v 4-urni razpravi obravnaval nesrečo, ki se je lani 7. septembra, torej dan pred Badoglijevim izdajstvom, primerila pred gasilskim domom na Dobrovi. Tam je bil iz vojaške puške na razdaljo 15 korakov ustreljen France Bizjan, ki je stal v družbi treh prijateljev. Zločina je bil obtožen 20letni samski železniški delavec P. B. Ker je obtoženec starejši mladoletnik, je bila razprava tajna. Obtoženec je bil obsojen zaradi prestopka usmrtnitve iz malomarnosti in sicer na dve leti strogega zapor. V kazni se mu je vstrel do- slej prestani preiskovalni zapor od lanskega oktobra.

* Huda nesreča pri kopanju štorov se je primerila 56letni hišnici Ursuli Pakkovi. V četrtek popoldne je kopala na šišenskem hribu borove štor, se nevarno usekala v desno nogo in je močno krvavela. Z reševalnim avtom je bila prepeljana v bolnišnico.

* Uradni telefonski imenik za mesto Ljubljana za leto 1944. Poštna direkcija objavlja, da pripravljajo izdajo telefonskega imenika za mesto Ljubljana za leto 1944 in da je zato treba vsaj do 15. avgusta t. l. pisмено prijaviti vse spremembe, ki se nanašajo na besedilo in ki so nastale po zadnji izdaji telefonskega imenika. Naročniki, pri katerih je bilo besedilo v prejšnjem imeniku za leto 1942 (italijansko-slovenska izdaja) napačno natisnjeno, ali pri katerih so bile ulice medtem preimenovane, naj izvolijo to pisмено sporočiti. Ker bo novi telefonski imenik dvojezičen (nemško-slovenski), morajo vsi tisti naročniki (uradi, ustanove, tvrdke in dr.), ki imajo svoj naziv dvojezičen (nemško-slovenski) predložiti točno besedilo v nemščini in slovenščini. Tudi ostale telefonske naročnike prosimo, da nam pošljejo nemški prevod besedila, ki ga imajo poleg svojega imena; v nasprotnem primeru bo prevod oskrbela direkcija sama. Da ne bi bili v imeniku objavljeni tudi umrli naročniki, naj javijo svoji tudi morebitne take spremembe. Vse te vloge lahko oddajo naročniki na glavni pošti ali pri poštni direkciji. Teh vlog ni treba kolikovat. Telefonična pojasnila daje telefonska številka 36-50.

* Novi čitateљи »Domovine«, ki hočejo zasledovati veliki roman »Lov za zlatom«, lahko še dobe številko od preteklega tedna, v kateri je roman začel izhajati. Priglasite pa se čim prej, ker je zaloga le majhna. Naročnina na »Domovino« od 1. avgusta do konca leta je samo 10 lir, kar zmore pač vsakdo, ki želi teden za tednom čitati romane in druge podlistke.

* Roman »Divjina cvete«, o katerem smo nedavno kratko poročali, da je izšel v knjigi, je takoj zbudil zaslužen pozornost na slovenskem knjižnem trgu. Dobite ga v vseh knjigarnah, vezan izvod po 40 lir, broširanega pa po 25 lir. Naročila po pošti naslovite na upravo »Jutrac«, kjer lahko naročite tudi odlično mladinsko knjigo »Brzonožec in Puščica«. Obe knjigi sta zajeli vsebino iz Amerike, ko so tam še gospodarili Indijanci.

„Živio Stalin, Jože reši nas!“

V januarju je bil zadet od komunistične krogle Bertonec Franc, tovarniški nameščenec, na poti iz cerkve proti domu. V februarju je bil ustreljen pred svojo hišo, ko se je vračal z dela domov, tovarniški nameščenec Arnež Peter, bivši jeseniški podžupan. V istem mesecu je bil ustreljen na stanovanju v priroči svoje žene in enome- sečnega otroka Valenter Karel. Dne 8. julija pa je padel zadet od komunistične krogle Volčini Heliodor.

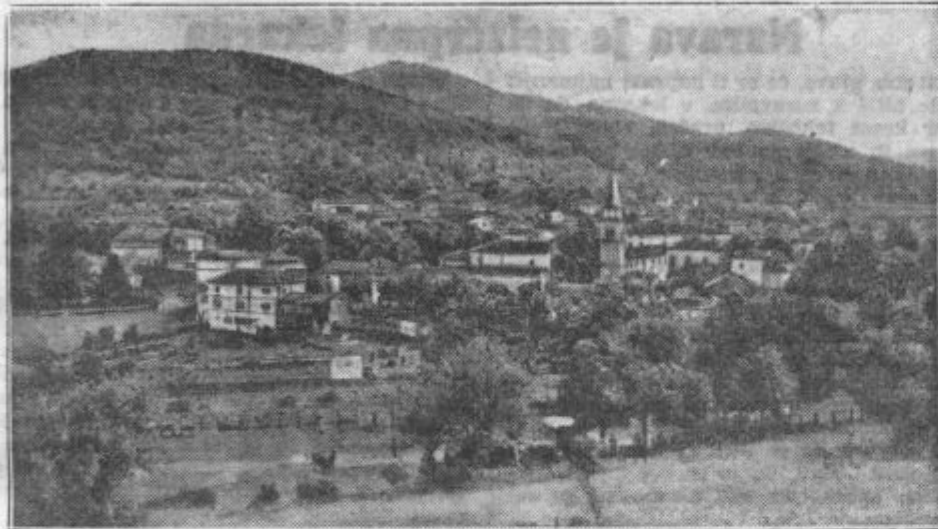
Vsi štirje so bili zaposleni v jeseniški tovarni. Vse ima na vesti komunistična OF. Morilec Petra Arneža je znan komunist, ki je že v mirni dobi kričal po jeseniških cestah: »Živio Stalin, Jože reši nas!« Zdi se nam, da je vsak komentar odveč.

Upoštevajte predpise

O letalski zaščiti

Javna zaklonišča služijo le onim, ki jih zateče alarm na cesti in ne morejo doseči svojega hišnega zaklonišča, ter onim iz najbližjega sosedstva, kjer v hišah iz tehničnih razlogov zaklonišča sploh ni možno napraviti. Nedopustno je, da se v javna zaklonišča zatekajo osebe iz hiš ali celo uradov, ki imajo lastno hišno zaklonišče.

Iz Divače v Sežano

Prehodno aredišče od Tržaškega Krasa k Pivškemu Krasu je prijazna Divača, naselbina solidnih trgovcev, marljivih obrtnikov in skrbnih kmečkih gospodarjev. Stara Rimska cesta je peljala tod mimo. Posebna zanimivost v Divači in vsem okolišu so tako zvali »jursarj«, v Divači sami jih je 27. Pri »jursarjih« se na zelo poučen način združuje načelo skupne in zasebne lastnine. Tako imajo skupno gmažno. Davek skupno odplačujejo in tudi sečnja je skupna. Uporaba in razdelitev slonita na načelu skupnosti, načelo zasebne lastnine pa je upoštevano pri vknjižbi. Vsak je zase vknjižen. So pa v divaški okolici tudi primeri skupne lastninske vknjižbe.

Divaško okolico krasijo razne zgodovinske posebnosti. Nad Povirjem so razvaline nekdanjega »Tabra«. Na Skolu so grajske razvaline. Lokev se ponša s »Taborom« iz leta 1485. Lokev je podelil oglejski patriarh leta 1118 templavcem. Leta 1307 pa so jo dobili vitezi sv. Ivana. Lokev je bila nekoč središče vsega okoliša. Tukaj je bila žitnica. V poznejšem razvoju pa je stopila na njeno mesto Sežana, ki se je sijajno razvila.

Toda najdivnejši prirodni okras Divače in vse njene okolice so številne kraške jame. Komaj nekaj minut od železniške postaje je Kačja jama, globoka nad 300 m. Sosedna Kokševa jama je še globlja. Omeniti je Divaško jamo, ki ima lepe kapnike, razen tega še Golobovo jamo in Risnik. Toda največja med njimi je znamenita

Škocjanska jama. Dostop v to jamo je iz Matavana, ki leži ob vznožju Škocjanskega hriba. Škocjanska jama ni prostor grobne tišine. Buči in bobni kar naprej na dnu, kjer opravlja izpodjedajoča Reka svoje delo. Votline, brezna, globine, vodopadi, prehodi in mostički si sledijo v divnih slikah. Mimo teh nadaljuješ pot, ki lahko traja tudi tri ure, dokler ne prideš do jezera smrti, kjer prodre Reka v kraška tla, da se po dolgem teku zopet pojavi kot Spodnji Timav. V obsegu Škocjanske jame slovijo Michelangelova jama, Mala dolina, Velika dolina, Tominčeva predzgodovinska jama, potem Schmidlova, Rudolfova, Svetinova dvorana in Tiha jama z lepimi kapniki.

Iz Divače, ki je bila v avstrijskih časih posebno pomembna zaradi svoje železniške zveze s tedanjo avstrijsko vojno lukso Pulju in ki je v novih prilikah pridobila na svojem pomenu, te pripelje cesta mimo Matavana v prijazno Naklo. Kakšne pol ure hoda od tod pa se odpre pred teboj dolina, ki je poleti in jeseni tako slikovita ko da si v raj. To je sloveča Vremška dolina, kjer ajda obilno obrodi, pa tudi pitna »vremščin« lepo dozor. Tu je dolina jabolk in sliv. S prijaznimi, mlkavnimi vasicami sta posejani Vremška dolina ter njena hribovita okolica: Goranje in Dolnje Vreme, Vremški Britof, Famije, Škoflje, Podgrad, Vareje, Vatovlje in Barka. Nad Famijami so razvaline Starega gradu. V bližini je bil nekoč premogokop, kjer so pričeli v za-

četku 19. stoletja kopati rjavi, razmeroma zelo dober premog. Toda poplave premogokopnih naprav so se ponavljale in so morali l. 1930 ustaviti obratovanje.

Nadaljujem vožnjo. Naslednje postajališče je Sežana, prestolnica Zgornjega Krasa. Sežana slovi po burji, mešetarjih, furmanih in teranu. Popotnik.

Življenje pršic

Gosenica prihaja zibaje se po travnem strnišču — lagotno, kakor bi plavala. Drobna, zemljasto rjava živalca, ki se ji nekam mudi, čudno zgrbljena, pičo porasla s kocinami, z zalitimi svetlimi progami po hrbtu; njena glava spominja na slike devetdesetletnega Rockefellerja.

Čudno, zakaj se gosenica pri belem dnevu izprehaja, kajti te živalce se navadno čez dan poskrijejo; šele v mraku, ko pade rosa, se pojavijo iz skrivališč, da se napasejo trave.

Ko imam živalco naposled na krožniku, zvito kakor mrtvo, mahoma razumem nemir, ki jo je nagnal iz njenega skrivališča. Po trebuhu in na straneh je posuta z očkici — svetlosivimi pldicami, ki jih ni moči odtrgati; te pldice so pršice.

Neveščaku pršice navadno ne zadajajo prevelikih skrbi. Uvršča jih med mrčes kakor bolhe in uši, ki jih je treba z nohtom pobiti, kjer ti pridejo na pot. Zakaj in čemu, mu je tuje, iz nekega instinkta nemara, iz nerazumljive bojazni pred nejasnimi slikami iz daljnih dob, ko je človek še spal na prostem in mu je bila vsaka žuželka zlodej, ki se mu je hotel splaziti skozi odprta usta v telo, kadar je človek ležal in smrčal. Prirodoslovcem pa zadajajo pršice še zmerom velike neprilike. Ker hodijo na osmih nogah skozi življenje in jim je glava zrastle s prami, gledajo prirodoslovci v njih posebno vejo na drevesu pajkovcev, ki se je »gotovo že v prastarih časih«, kakor pravijo, ločila od njih. Toda vestnim duhomom med znanstveniki postane pri teh besedah tesno, zakaj razstoj med drobenimi poljskimi, gozdnimi in travniškimi pldicami pršičnega rodu in med orjaškimi, do dva metra dolgimi raki z mogočnim oklepom iz silurskih morij, od katerih baje izvirajo, je neizmeren. Edino, kar je v teh okolišnih zanesljivega o pršicah, je dejstvo, da so. One so ena izmed mnogih oblikovnih in slikovnih skupin iz rodu mnogoterosti, v katere se je priroda, kakor pravi Goethe, razkrojila, »da uživa samo sebe«.

Tudi svetlosiva pršica, ki se je v majhnih kolonijah naselila na telesu metulja gosenice, je poklicana, da razpove o najnotranjem ustroju prirode nekaj čisto posebnega.

Proces se začne s tem, da jame prašek, ki ima

Adalbert Stifter:

Gorski kristal

(Konec)

Na Srednji planini niso bili preveč oddaljeni od domače vasi. Dol v vasi so lahko poleti skozi okna gledali na zelena pobočja, na katerih je stala siva koča s stolpcem in zvončkom. Niže spodaj pa je bila navpična stena, ki je visela več sežnjev nizdol in po kateri se je dalo poleti priti le z derezami, pozimi pa nisi prišel čez njo. Treba je bilo torej napraviti ovinek čez preval, da pridejo mimo znamenja v domačo vas. Spotoma so prišli na tiste pašnike Srednje planine, ki so domači vasi še bližji in od koder so že lahko videli okna v domači vasi.

Ko so šli čez pašnik, je zvonko in jasno donel zvon domače cerkve sem gor in je oznanjal praznično službo božjo.

Gospod župnik je bil zaradi splošne vznemirjenosti, ki je zjutraj nastala v vasi, odložil službo božjo, ker je sodil, da se bosta otroka spet pokazala. Ko pa le ni bilo nobene vesti, je naposled le moral stopiti pred oltar.

Ko je donenje seglo sem gor, so val, ki so stopali čez pašnik, zdrsnili na kolena in so v snegu klečali molili. Ko pa je zvonjenje ponehalo, so spet vstali in nadaljevali pot.

Čevljar je večidel nosil dekletce in je poslušal, kar mu je pripovedovalo.

Ko so že prišli proti gozdu prevala, so našli sledove, o katerih je čevljar rekel: »To niso stopnje od čevljev mojega izdelka.«

Ta reč se je kmalu pojasnila. Najbrž privabljeni od mnogih glasov, ki so se oglašali, so prišli nasproti nekateri možje. Med njimi je bil stari barvar, od strahu je bil kar pepelnato siv v obraz. Stopal je na čelu svojih hlapcev, pomočnikov in nekaterih tržanov.

»Šla sta čez ledenike in nad prepadi, ne da bi vedela,« je čevljar vzkliknil svojemu tasi.

»Tak tukaj sta — tukaj sta — Bog bodi za-

hvaljenje!« je odgovoril barvar. »Že vem, da sta bila tam gor, ko je tvoj sel ponoči prišel k nam in smo z lučmi preiskali ves gozd, pa nismo ničesar našli — in ko se je zdanilo, sem opazil na poti, ki drži od rdečega znamenja levo na Snežno goro, da so bile tam, kjer prideš od znamenja, sem in ta modtrgane vejice in vršički, kar pač otroci radi delajo, ko gredo po svoji poti — in tedaj sem vedel: ta smer ju ni več izpuštila, ker sta šla med skalami in ker sta prišla na goro, ki je levo in desno tako strma, da nista mogla z nje. Morala sta naprej. Ko sem bil to opazil, sem takoj poslal sla v vašo vas, toda drvar Miha, ki je šel tja k vam, je rekel, ko se je vrnil in nas je našel že blizu ledenika, da ste otroka že našli, zato smo se spet vrnili.«

»Da,« je rekel Miha, »tako sem rekel, ker rdeča zastava že plapolala na Strmcu in ker so vaščani spoznali to znamenje, kakor je bilo dogovorjeno. Rekel sem vam, da morajo po tej poti vsi priti dol, saj čez steno nihče ne more.«

»In zdaj poklekni, zet, in na kolensih zahvali Boga,« je nadejalni barvar, »da ni bilo vetra. Sto let bo spet minilo, ko bo vnovič tako čudovito snežilo, da, ko bo snežilo prav tako, kakor da bi viseli modri trakovi od palice. Če bi bil potegnil veter, bi bila otroka izpuščena.«

»Da, zahvalimo Boga!« je rekel čevljar.

Barvar, ki po poroki svoje hčerke ni bil več onkraj v vasi, je sklenil, da spremi ljudi v vas.

Ko so se približali rdečemu znamenju, kjer se je pričela gozdna pot, so čakale sani, ki jih je bil čevljar za vsak primer naročil semkaj. V nje so posadili mater in oba otroka, obilno so jih obložili z odejami in kožuho, kar je bilo v saneh, in so veleli pognati naprej proti vasi.

Drugi so sledili in so prišli popoldne v vas. Tisti, ki so se bili na gori in so šele po dimu spoznali, da se morajo vrniti, so drug za drugim tudi prihajali domov. Poslednji, ki je prišel šele zvečer, je bil sin pastirja Filipa, ki je bil ponesel rdečo zastavo na Strmec in jo je tam zasadil v sneg.

V domači vasi je čakala babica, ki se je bila semkaj pripeljala.

»Nikoli, nikoli več,« je vzkliknila, »ne smeta otroka svoj živi dan pozimi čez preval.«

Otroka sta bila kakor omamljena od vsega vrveža. Dobila sta še nekaj pod zob, potem so ju spravili v posteljo.

Pozno zvečer, ko sta si dokaj opomogla, in ko so se v hiši zbrali nekateri sosedje in prijatelji, da bi se pomenkovali od dogodka, je mati stopila v kamrico k Saninini postelji. Ko je hčerko božala, je reklo dekletce:

»Mamica, jaz sem nocoj ponoči, ko sva z bratcem sedela na gori, videla Jezusa.«

»O, ti moj zlati, ljubi, srčkani otrok!« je pritrčila mati. »On ti je tudi poslal darila, ki jih boš kmalu dobila.«

Zavojčki so bili kmalu na svojem mestu, svečke so bile prižgane, odprla so se vrata v sobo in otroka sta ugledala vsak s svoje postelje zapoznelo, razsvetljeno, prijazno božično drevo. Kljub utrujenosti ju je morala mamica nekoliko obleči, da sta lahko prišla v sobo, prevzela darila, jih občudovala in naposled z njimi zaspala.

V vsaki gostilni je bilo ta večer živahnije kakor kdaj koli. Vsi tisti, ki ta dan niso bili v cerkvi, so bili zdaj tu zbrani, drugi pa tudi.

Vsak je pripovedoval, kar je pač bil videl in slišal, kar je storil ali ugibal in kakšne pripetljaje in nevarnosti je doživel. Zlasti pa so naglašali, kako bi se bilo lahko vse napravilo drugače in bolje.

Ta dogodek je prinesel spremembo v vaško zgodovino, o tem se je dolgo, dolgo govorilo in govorili bodo še leta in leta, kadar koli ob jasnih dneh posebno razločno vidijo goro ali kadar pripovedujejo tujcem o njenih posebnostih.

Otroka sta od tega dne dalje postala prava last vasi. Zdaj nista več veljala za tujca, marveč za domačina, ki so ju rešili z gore.

Tudi njuna mati Sana je zdaj veljala za domačinko.

Otroka pa ne bosta pozabila gore in jo bosta poslej še bolj resno ogledovala, kadar bosta na vrtu, zlasti še, kadar bo — kakor prejšnje čase — lepo sijalo sonce, ko bo dehtela lipa, šumele čebellice in ko bo gora tako lepa in sinja kakor blago nebo, ki se vzpenja nad njo.

spredaj klešče za grizenje, na koreninastih nogah potovati po travi in nekaj iskati — nekaj, kar se takisto svobodno izprehaja po prostem v obliki metuljeve ali hroščeve ličinke. Včasih je pršica iskanje zelo dolgo, da, zgodi se, da ji je nekaj takega kakor potniku v pušavi, ki ne najde vreleca in mora v pesku od žeje poginuti. V splošnem pa sme pršica računati s tem, da pride prej ali slej po isti poti eno izmed onih debelih, simpatičnih goseničjih bitij — in tisti mah je rešen. Nemudoma se oklene dobro došlega gosta in se varno zasidra z bodečimi kleščami v zadnjo plat njegovega života.

Tako si je pršica našla svojo krušno mater in poslej se uravnja na njej čisto rastlinsko. Kakor seme, ki je našlo plodna tla, se vsega v goseničjo kri in jame kaj naglo izpreminjati svojo vnanost. Zadnji del telesa, dotlej prazna kopnosta vreča, se napolni v krogljo in postane nasled vsa žival podobna onim kratkovratnim steklenkam za kolinsko vodo, ki so na eni strani sploščene, da jih lahko tudi tja položimo. Žival je zdaj petkrat do šestkrat tolikšna kakor prej, a vendar ne večja kakor na primer makovo zrnce.

Kmalu se pokaže, da je ta goseničja jezdec samica, kajti kakor hitro se je žival s hrano opomogla, jame roditi. Doslej nismo še ničesar videli o kakem samcu ali paritvi, vidimo samo, da primejo žival na goseničjo krč in da se zaključijo z rojstvom mladiča, ki mu kmalu slede drugi, popolnoma razviti. Čim toplejše je, tem bolj se čuti samica razpoložena za roditev. V takih primerih — znanstvenik Herf jih je štel — se v 24 urah rodi do 36 mladičev. Medtem pa hodi gosenica mirno okoli in gloda travo.

A kaj počno mladiči?

Mladiči čutijo navadno najprej lakoto in kadar se dovolj osamosvoje, začno iskati prilike, da si dobe kaj za pod zobe. Teh misli pa niso ti prvo-rojenci pršice. Namesto tega store nekaj zelo ne- navadnega; zbero se okoli zadnjega dela telesa matere v nekak klub, ki nečesa čaka.

In tedaj je že začelo delovati ono nagonsko, mogočno, vedoče, nadosebno »ono«, ki se rodi hkrati z živalmi, oni instinkt, ki natanko ve vse, kaj se v kratkem zgodi s samico. Rodila je že dvajset, trideset mladičev, a je še zmerom okrogla — ni čuda; goseničji sokovi ji takorekoč sami od sebe lete v usta, njej je treba samo požirati. Toda njena okroglost ima še drugi vzrok: še zmerom je namreč nosna in v naslednjih šestih, osmih dneh bo rodila še cele črede mladičev, do tri sto — kar sicer še ni nikak rekord v plodovitosti, a nekaj je vendarle.

Za gosenico, ki mora vse to prenašati kakor zemlja ljudi, bi bilo prijetneje, če bi vsaj oplojeni mladiči ostavili njeno telo. Res zdaj pa zdaj posamezne samice odpadejo in postanejo potujoče pršice, ki čakajo kje v travni džungli na srečanje z novo gosenico. Večina pa, kakor kaže, so mnemja, da si lahko te neprijetnosti prihranijo. Za-

kaj bi si iskali nove paše, ko pa je imajo tu dovolj? Le gosenici, ki mora vse te neplačujoče najemnike rediti s svojo krvjo, postane stvar

Narava je neizčrpna lekarna

Če te boli zob, glava, če se ti napravi najmanjši izpuščaj, že hitiš k zdravniku, v lekarno, da za drag denar kupiš tekočino, prašek, obliž. Naše stare matere in očetje so tudi hodili pogosto v lekarno, zatekali so se k zdravniku, a v lekarni, ki so jo obiskovali oni, je bilo vse zastoj, blago je ležalo na policah, treba je bilo le seči po njem, si ga vzeti in oditi. Zdravnik je bil travnik, gozd in hrib. Obliži, praški, kapljice leže tu v neizčrpnem bogastvu in čakajo, da sežemo po njih in si olajšamo bolečine.

Zdi se, da so naši stari bolj vedeli kakor mi, da je vsaka trava, ki je živini za krmo, zdravilo, bodisi za ledvice, jetra, mehur itd.

Iz mrtve koprive napraviš čudovito hladilo za prisad na nogah in za opekline. Koprivo kuham dve uri in jo pusti, da se uleži. Nastala bo tako gosta in spolzka žolica, da je ne boš mogla razrezati. Žolico uporabljaj kot hladilo za prisad in sploh vročino.

Gorčičin obliž je splošno znano zdravilo, ki hitro izvleče bolečine, zato ga ne bi smelo manjkati v nobeni domači lekarni.

Vse rastline, ki imajo v sebi jodek sok, imajo moč, da izvlečejo bolečine. To so česen, čebula, korček, surov krompir, jaščerica, sveže odrezan peteršilj itd.

Zoper čebelji pik je dobro zdravilo slez, ki ga zmečkaš in navežeš na boleče mesto. Prav tako hitro pomaga tudi mokra prst.

Tudi zoper krvavenje iz nosa, ki je včasih tako sitno in nikakor noče prenehati, je v veliki lekarni prirode nekaj učinkovitih sredstev. Krvavitev se mahoma ustavi, če navežeš na vrat pest zelene plevelke, ali pa tudi navadne zelene trave.

Tudi gnila jabolka niso brez vsakršne koristi. Če jih narežeš in navežeš na prehlajena ušesa, bodo bolečine kmalu ponehale. Če imaš gnojne oči, priveži nanje narezanega gnilega jabolka in kmalu bodo oči čiste.

Zajedavka lastnega telesa

Nad vse zanimiva, čeprav poljedelstvu zelo škodljiva rastlina je predenica (Cuscuta). Spada med slake in izvira od rastlin, ki so bile že od nekdaj potrebne opore. V neznani dobi v razvoju naših slakov se je moral dogoditi skok na stranpot. Tipajóce vitice, ki so segle neposredno v sočno meso svoje sosede, so se od tega dotika čudno vznemirile, bilo jim je, kakor da morajo postati eno s polnokrvno sosedo, ki je stala tako trdno in ravno na svojem mestu. In nekega dne je naša predenica razvila morda na mestih, kjer je čutila sočno in zeleno sosedino telo, tenke, ploške oprijemalne ploščice, s katerimi se je prilepila nanjo. Pozneje je zrasel iz sredine teh ploščic rožičast podaljšek, ki se je zabodel do cevni povezki, skozi katere so se pretakali redilni soki v telo podpirajoče prijateljice.

Tako je podpirajoča rastlina polagoma postajala gostiteljica, slak pa se je spreminjal v davilca, kajti nič več si ni izdeloval svojih listov, da bi si z njimi pripravil hrano, saj je to skral enostavno iz cevodvodov svoje žrtve. Pred tem je okrnela tudi predenčino korenino, rastlina je postala čudna rastlinska nakaza iz samega steblova in cvetnih klobčičev, iz oragrov, ki predstavljajo njene priprave za gibanje, žrtje in množitev. Tako si lahko zamišljamo nastanek predenice od uživalke sirove hrane z zelenimi listi in lastnimi koreninami do degenerirane zajedavke

v današnji obliki. Mrtvih rastlinskih delov se predenica ne loteva, samo živa rastlina ji povzroča tisti dražljaj, ki jo pripravi do tega, da se zagrije vanjo. Na prvi pogled je videti čudno, da daveča rastlina na svoji poti preko gostiteljice od zadaj odmirja. Toda to je umljivo, če pomislimo, da njeni zadnji sesalni organi sčasoma ne dobe več hrane, ker žrtve pač odmirajo. A povsod tam, kjer natančneje pregledamo zmešnjavo predenčnih stebel, lahko opazimo, da so se na mestih, kjer je eno teh stebel zadelo ob drugo, tvorile zaradi dotikalnega dražljaja sesalne bradvice, tako da je predenica ne samo zajedavka na tujem, temveč tudi zajedavka na lastnem telesu!

BALTIŠKI PREGOVORI

Ena zagodza izbija drugo.

Razdajajočemu ostanejo samo prsti.

Ta čas, ko se dolgin pripogiba, pobira majhen človek jagode.

Bolje je biti bosonog, kakor hoditi v raztrganih čevljih.

En dan uči drugega.

Za mizo človek ne sme biti bedast.

Hudo je, da moramo izposojeno vračati.

Doživljaji Komatarjevega Antona

Naslednje historije so resnične. Napisal sem jih točno po spominu, kakor sem jih slišal pripovedovati od drugih. — Dolgo je že, kar je Komatarjev Anton živel in mogoče so že pomrli vsi tisti, ki so ga poznali.

Komatarjev Anton je bil iz Male Loke na Dolenskem. Na Mali Loki je tudi grad, kjer je danes gospodinjstva šola, toda Komatarjev Anton je bil doma v vasi, ki se imenuje Mala Loka. Praviijo, da je bil Komatar zelo velik in močan človek, toda dobrega srca. Imel je to napako, da je bil zelo lahkoveren, precej je vsakemu verjel. In potem je včasih napravil kakšno nerodnost in — halo! — ljudje so ga že imeli v jeziki, da je avšast. Povejmo na primer tisto,

kako je Komatarjev Anton splel listni koš

Tistim, ki listnega koša ne poznajo, moram povedati, da je listni koš brez vrzeli in pa večji, kakor je gnojni koš. V listnem košu so vozili listje iz hoste, zato se tako imenuje. Torej tak listni koš je hotel splesti Komatarjev Anton. Bilo je nekoč po zimi, ko ni posebnega dela, pa se ga je lotil. »Zunaj je mrzlo, v hiši je pa gorko!« je modro presodil pa je spravil v izbo vse potrebščine: osnove, drevne kovce in leščvevo protje. Veliko je dela za sam listni koš, toda Komatar je splel prav lepega in velikega kakor malokdo, tako se je bahal. Ko pa je hotel odnesti koš iz hiše, ni šlo. Obračali so koš na vse strani, pa vse zaman — koša niso mogli spraviti ven. Da bi pa zaradi koša — in še pozimi — steno podri, tako neumen Komatarjev Anton ni bil; ampak hudo jezen je bil. Vzel je sekuro in sesekal koš na drobne kose, potem pa ga je v peč sežgal.

Kako je Komatarjev Anton zaklad kopal

Komatarjev Anton bi bil rad bogat. Ker pa je bilo že od nekdaj težko obogateti z delom golih

rok, bi bil rad obogatel na drug, lažji način. Nekdo mu je bil povedal, da je — prav gotovo — na Ilovcih zaklad zakopan. Videli so, kako je cvel, opazili so nekakšne plamenčke. Tako je bil kraj že določen.

»Seveda zaklada ne more dvigniti vsakdo, a prav ti, Komatarjev Anton, bi ga lahko!« Tako je bilo dognano. Anton je bil takoj pripravljen, da pojde. Saj denar, ki je kar takole zakopan, je že vragova last. Da bi šel krast, tega Bog varuj, tega se naš človek ne bi lotil. Ampak zaklad izkopati, ki ga samemu vragu vzamemo, to je še dobro delo, le korajže je treba.

In je šel Komatarjev Anton na sam kresni večer, da izkoplje zaklad. S seboj je vzel orodje, ki je potrebno, motiko, kramp in lopato. Fantje iz okolice so vse to vedeli. Naj tisti, ki je Komatarja najbolj nagovarjal, saj gre kopati, je bil navihan. Komaj je Komatar dobro prekopal rušo, že je zasilil izza bližnjega grmovja lomastenje, živžganje in tak hrum, kakor da prihaja sam vrag. Pustil je Anton kopanje in je bežal, kolikor je mogel. Pozneje, ko je vsa okolica vedela o tem dogodku, praviijo, da je Komatar rekel: »Gor smo nesli orodje težko, nazaj pa v hlačah mehko!«

Kako je Komatarjev Anton vraga poklical

Z zakladom torej ni bilo nič. Komatarjev Anton pa je poskušal še na drug način obogateti. Saj vemo, da ima vrag dovolj denarja. In vrag sam prinese človeku denar, le človek mora znati vse prav narediti. Kako se to naredi, je Komatar že slišal. Takole: iz treh fará je treba prinesiti blagoslovljene vode, in to tisti dan pred svetim večerom. Pa vsi to vodo mora znositi en sam človek. In kdor nosi blagoslovljeno vodo, ne sme nikjer med potjo iti čez potok. Potem je treba dobiti dva prota iz cvetnonedeljske butare in še dve sveči.

Na Veliki Loki pri Temenici, tam nekje, kjer

je danes kolodvor, tam je stala njega dni zapuščena bajta. In to bajto si je bil izbral Komatar za svoj posel. Prinesel je blagoslovljene vode iz treh fará, pripravil je šibe in sveče. Ko se je naredila noč, je šel v bajto. Zilil je blagoslovljeno vodo v škaf in prižgal obe sveči, s šibama je začel mešati vodo v škafu, vmes je vneto molil. Nato bi vrag moral prinesiti denar, tako je bilo rečeno. Fantje so za vse te čarovnije vedeli, kaj ne bi, saj so Komatarja sami učili; Komatar je mislil, da je to njegova skrivnost. Ko je torej Komatar v bajti nekaj časa mešal vodo in molil pri prižganih svečah, tedaj — o, križ božji — je zunaj zaropotalo po leseni steni: vrrr, vrrr, kakor da sam hudič praska s kremplji. Nato se je pri okencu pokazala kosmata šapa in se začela iztegovati proti Komatarjevemu Antonu. Strah je reveža prijel, da je vse pustil in zbežal skozi zadnja vrata na prosto in domov.

Fantje so se smejali, da bi skoraj od smeha popokali. Pozneje so šaljivci povraščali Antona, zakaj ni počakal, saj je vrag prišel. Toda zakaj vrag denarja ni prinesel, tega Komatar ni vedel. »Mogoče, da ni bilo vse prav pripravljeno«, je rekel. »Voda je bila blagoslovljena, šibe tudi, toda sveče...? Ali so bile ali bi morale biti sveče blagoslovljene ali ne, tega ne vem.«

Kako je Komatarjev Anton sadje stražil

Komatar je imel okrog doma sadni vrt. Jezilo ga je, če je kdo tresel sadje. Da bi svoje sadje bolje varoval, je spal pred podom, to pa proti jeseni, ko je sadje zrelo. Pred podom je povsod napravljen podstrešek. Tam je v gnojni koš dal seno in udobno ležal v njem. Imel je trdno spanje, v spanju je glasno smrčal, da se je kar razlegalo po okolici. Fantje ponočnjaki so ga lahko slišali in falotje so si izmislili posebno pustolovščino. Tam na vrtu je bila luža. Čez tisto lužo so položili dve žrdi. Prenesli so smrčnega moža v košu in ga zrinili na žrdi nad lužo. Potem so se poskrili in začeli razgrajati. Komatar v košu se

Tam, kjer pridelujejo čaj

Poleti je čas, ko si moramo za zimo, a v glavnem tudi za vsakdanje uživanje pripraviti raznovrstne čaje. Najbolj priljubljen je lipovec, a priroda nam ponuja še marsikaj drugega, v čemer smo v »Domovini« že večkrat pisali. Na pristni čaj sploh ne mislimo več. Menda niti med črnoborzijski ni posebnega zanimanja zanj. Poučno pa je vendarle, kako drugod pridobivajo in pripravljajo čaj.

Na Kitajskem je prava čajeva pokrajina, in sicer so to hribovite dežele obrežnih pokrajin, posebno province Hupe ob Jangtsekiangu, Kwangsi, Kwantung, Fukien in Čekiang. Izrazito čajeva mesta so Fučou, Ningpo in Šauhing; v njih okoličah so neizmerni nasadi čajevca. Razen na Kitajskem pridelujejo čaj tudi na Japonskem, na otoku Ceylonu, v Indiji, na predgorju Himalaje. Na otoku Javi so ga začeli saditi šele leta 1828. Skušali so čajevca nasaditi tudi v Braziliji in Kaliforniji, vendar ni uspeval. Za bodočo čajevo deželo velja južna stran Kavkaza, kjer je podnebje prav primerno za rast čajevca.

Za odgojo čajevga grmičja-čajevca

uporabljajo lepa, zreła semena, ki jih spomladi posejejo. Zemljo pognoje s tekočim gnojem. Tretje leto, v marcu in aprilu, dobijo prvo letino; drugo že istega leta v maju in juniju. A že julija se grmičje tako obraste, da v tretje obrodí; časih pa še v četrto, konec avgusta in v začetku septembra. Dober grmič daje po pol kilograma zelenih lističev. Potrgajo lističe in konce vejic, a treba je pri obiranju velike pažnje in zlasti — snage, saj vprav od snage zavisi kakovost čaja. Najfinejši čaj je tisti, ki je iz lističev, ki so se pravkar razvili iz popkov.

Obrano čajevca listje sušijo na razne načine, pri čemer je važno to, ali bodi čaj — črni čaj ali zeleni čaj. Za črni čaj lističe po predpisanih in strogo določenih navodilih pražijo in svaljkajo na ognju, kar je silno oprezno delo, ker se listje ne sme pripaliti, niti premalo posušiti. Sušijo ga tudi na soncu v posebnih stavbah. Pri proizvodnji zelenega čaja pa odpade sušenje in praženje. Liste takoj po obiranju v veliki vročini parijo. Da pa se zelena barva ne izgubi, mora biti vse ravnanje z listjem čim bolj urno. Časih pa lističev ne parijo, ampak jih z rokami mešajo in nato pražijo in svaljkajo ko črni čaj.

Da ima čaj čim lepši vonj, mu dodajo raznega dišečega cvetja (jasminovega, magnolijskega). Namesto cvetja pomešajo med lističe tudi korenine vijolic. Na Kitajskem poznajo 12 načinov za te mešanice, v Indiji pa le pet.

Razen črnega in zelenega čaja, ki ima spet

je zbudil, planil je iz koša pa čof v lužo! Zgodilo se mu sicer ni nič, moker pa je bil. Saj si lahko mislimo: takole iz sladkega spanja pa v vodo, ni prijetno, in koliko smeja je bilo, ko so pripovedovali o »budnem« strazarju! Od takrat Komatar ni nič več spal v košu pred podom.

Kako je Komatarjevemu Antonu hudič hruško tresel

Še eno šalo so napravili ponočnjaki s Komatarjem in njegovim vrtom. Bila je nekoč topla in tiha mesečna noč. Svetlo je bilo kakor podnevi. Fantje so dobili vrvi in jih zvezali. Eden izmed fantov je zlezel na hruško, ki je stala blizu pred hišo, in privezal en konec vrvi za vrh hruške. Ko je ta zlezel s hruške, so se vsi poskrili za živo mejo in začeli z vrvjo tresti hruško. Komatarja so zbudili in pritekel je iz hiše z gorjačo. Hud je bil. »Ali boste šli!« je zavpil. Pa se je razgledal in videl, da ni nikogar. Hruška se je pa vedno tresla. Še na hruško je vpil: »Boš šel dol! Boš šel dol!« Ko je hodil okrog hruške, je v svojo grozo opazil, da ni nikogar na hruški. »Križ božji! Jezus! Marija! Saj jo sam hudič tresel!« je vzdiknil in se pokrižal; toda korajže se ni izgubil. Stopil je brž v hišo in prinesel blagoslovljeno vodo. Kropil je okrog in okrog proti hruški navzgor. Hruška se pa le ni nehala tresti. Ko je videl, da tudi blagoslovljena voda ne pomaga, mu je upadel pogum, da je kar zbežal v hišo. Zdi se mi, da je bilo rečeno, da je Komatar tisto hruško precej naslednji dan posekal, češ: »Hudič je ne bo nič več tresel!«

Sodim, da so bile vse takele potegavščine nekakšne igre. Dandanes in po mestih si pisatelji igre izmišljajo in jih napišejo. Potem se igralci zabavajo po deželi, na kmetih, pa je bilo drugače. V našem primeru s Komatarjem Antonom je bil tisti fantovski kolovodja — režiser, drugi fantje so bili igralci in gledalci obenem. Ubogi Komatar je moral igrati glavno vlogo. A. Z.

številne razvrsti, imajo na Kitajskem še opekarški čaj, v obliki opeke, ki tehta poldrugi kilogram. Tu je čaj tako stlačen, da ga je treba žagati. Po okusu je ta čaj dober, a ni za naš okus in ne prihaja na evropski trg. V Evropi največ kupujejo v mirni dobi čaj znamk: Pecco, Souhang, Caper in alične.

Japonski čaj ima jako prijeten okus (aroma), vendar je kitajski boljši. Tudi indijski čaj se glede na aromo ne more meriti s kitajskim. Toda v Indiji traja čajev grmič po 6 do 7 let in obrodí 14- do 16krat, česar kitajski ne premore.

Da bo več zelenjave na jesenskem vrtu

Že večkrat smo poudarili, da je zaradi vojne postalo pridelovanje zelenjave tudi na kmetih mnogo važnejše, kot je bilo v mirnih časih. Treba je namreč pridelati čim več hrane za dom, pa tudi domači trg je za domače pridelke hvaležnejši odjemalec kot včasih.

Letošnje leto, ko so zadele našega kmeta vse neprijetnosti vojne, pa je pridelovanje zelenjave za kmete še posebno važno. Tu ne mislim le pridelovanja zelenjave na zelenjadnih vrtovih, ki so na deželi itak zelo majhni. V mislih imam pridelovanje zelenjave na njivah, kakršno je zlasti letos, ko ne primanjkuje vlage, brez nadaljnjega mogoče.

Letošnjo pomlad marsikje ni bilo mogoče posaditi in posejati tiste in toliko zelenjave, kot bi bilo glede na sedanje razmere potrebno. Zaradi neurejenih razmer n. pr. ni bilo mogoče nabaviti semena oz. sadik, mnogo družin pa je bilo tedaj sploh odsotnih in se šele sedaj vračajo na svoje domove. Za te je zelo važno vprašanje, ali in kaj morejo še sedaj sejati in saditi, da bi si pridelale po možnosti čim več hrane za zimo. Zato podajam nekaj kratkih navodil, katere vrste zelenjave lahko sedaj še sejemo ali sadimo, da bomo imeli pridelek že v jeseni ali vsaj v zgodnji spomladi.

Sejte rumeno kolerabo!

Posebno vrednost rumene kolerabe za človeško prehrano vidim v tem, da je najbolj primerna za nadomestek krompirja, ki ga bo letos oz. prihodnjo zimo marsikje manjkalo. Računati moramo namreč s podopovrečno letino in pri tem se upoštevati, da so bile posajene manjše ploskve kakor v normalnih letih, marsikje so uporabili slabo seme, slabo so gnojili, obdelovali itd. Da torej zlo vsaj nekoliko omilimo, bomo sejali rumeno kolerabo, in sicer kar med repo, ki jo bomo sejali kot strniščno setev. V tem primeru ne bo potrebovala nobene drugačne nege kot repa, ki jo že tako precej skrbno okopljemo (oplevemo) in ji po navadi tudi dobro gnojimo. Naj nas ne moti, če pridelek ne bo tako obilen kot pri pomladanski setvi, bodo pa plodovi zato tem nežnejši in kot nalašč za človeško hrano.

Sejmo več črne redkvice!

Prav tako večer rumeno kolerabo lahko sejemo med strniščno repo tudi črna redkev. V tem primeru bomo dobili finejši sadež kot pri pomladanski setvi in pridelek v ugodnih razmerah tudi manjši ne bo. Črna redkva nam daje vso zimo in še zgodnjo pomlad izvrstno solato in se zlasti fiziološko odlično prilaga. Glede spraviljanja je nekoliko občutljivejša kot druga korenstva; priporočljivo je, da jo vložimo v klet, ki seveda

Najdragocenejša snov čaja je tein.

V dobrem čaju ga je od 2 desetink odstotka do 3 celih in 5 desetink odstotka; slabše vrste ga vsebujejo več. Kitajski čaj ima manj teina in je torej manj škodljiv. Koliko teina vsebuje kaka vrsta čaja, zavisi največ od starosti čajevih lističev. Mlado listje prve »žetve« vsebuje manj teina ko poznejše. Spomladi nabrani lističi čaja vsebujejo največ teina, jesenski pa najmanj, ker se množina teina s sleherno »žetvijo« zmanjša. Seveda se tudi pripeti, da se spomladanski lističi pomešajo z jesenskimi in tako ni moči dobiti izbranih vrst čaja. Zato pa Kitajci, kot najboljše poznavalci čaja, posebno pazijo na to, da spravljajo poedine »žetve« zase. Važno je tudi, iz katerih delov čajevca pripravijo kako vrsto čaja. V vejicah je le 75 stotink odstotka teina, v svojih zrnih in luščinah ga je 2 odstotka, v koreninah pa le 12 do 24 stotink odstotka, a cvetovi ga sploh nimajo. Lističi imajo toliko teina ko vejice.

Vendar ne zavisi vonj in kakovost čaja le od količine teina, marveč tudi drugih snovi, zlasti eteričnih olj in predvsem črnilovinskih kislin. Vprav črnilovinska kislina je ena izmed najvažnejših snovi za kakovost čajevih razvrsti. Kak dober čaj ima poldrugi odstotek teina in 11 odstotkov črnilovinske kisline.

Čaj ponarejajo že na Kitajskem, a tudi v Evropi.

Predvsem ga umetno barvajo, kar je najlažje doognati. Ponarejajo pa čaj tudi s tem, da ga mešajo s čajevimi lističi, ki so bili že uporabljeni, in to se na videz kar nič ne pozna in je moč le kemično doognati, da je bil čaj tako ponarejen. Tretji način ponarejanja je ta, da primešajo listje drugih rastlin. Na ta način zlasti v Sovjetiji ponarejajo čaj, kjer raste posebna rastlina, ki je podobna čajevim lističem. V Leningradu so preiskali zdravniki nekoč 100 vrst čaja in — so bile skoraj vse ponarejene. Ponarejanje je sicer lahko spoznati, že z navadnim povečalnim steklom moreš to opaziti, vendar je brezskrbnost in zaupnost do trgovcev navadno večja ko spretnost ponarejalcev.

ne sme biti premrzla, v suh pesek ali sipu. Če jo pustimo kar tako na kupu, rada postane puhla.

Poskusimo tudi še z rdečo peso!

Kdor ne more dobiti sadike rdeče pese, jo do srede avgusta brez skrbi sadi in v ugodnih razmerah bo pridelek vsaj še srednji. Ker pa je računati s možnostjo, da sadike ne dobiš, seme je pa še na razpolago, bi bilo poskusiti tudi še s setvijo — v dobri zemlji in zavetni legi seveda. Razume se, da bo pridelek manjši kakor po navadi. Lahko pa računamo, da bodo plodovi zelo nežni in okusni. Tako peso, tudi najdrobnejše plodove, s pridom vložimo v kis in tako počaka do pomladi, ali pa jo vložimo v pesek v kleti, kakor smo to omenili že pri redkvici.

Če bo zmanjkalo kislega zelja

Letos spomladi marsikdo ni mogel posaditi zelja, kolikor bi ga bil rad. Temu priporočam, naj posadi — čimprej/seveda — nizek stročji fižol; v postev prihajajo vrste Alfa, Delikates, Triumph, in Konserv z zelenimi stroki ter rumenostročna Dvorni svetnik Koch. Z nekaterimi tu imenovanih vrst sem ponovno dosegel najboljše uspehe. Tak fižol bomo jeseni obrali in stlačili v sode ali čebričke kakor zelje. (Natančnejše navodilo za kisanje bomo dali ob priliki.) Dasi se tak fižol dejansko nekoliko drugače pripravlja kakor kisel zelje, nam vendar kisel zelje najbolj nadomestča in se tudi odlikuje s svojo trpežnostjo. Čital sem, da ga ponekod pred vlaganjem v kadi ali čebre na drobno zrežejo kot n. pr. zelje. Pri nas o tem načinu še nimamo praktičnih izkušenj, zdi se pa, da bi bilo vredno tak poskus napraviti.

Predvsem pa veliko solate!

Najbolj razširjena in gotovo tudi najbolj hvaležna jesenska solata je in ostane endivija. To je solata, ki je v resnici ni nikdar preveč in nam zlepa ne gre v izgubo, kakor nam n. pr. poletna glavata uide v cvet. Če je le za silo zavarovana, nam traja skoro do božiča, če pa jo skrbno vložimo v klete ali dobrih podstipnicah, pa še dlje. Zato izkoristite vsak prostorček ter sejte in sadite endivijo n. pr. za zgodnjim in srednje zgodnjim graham, za zgodnjim fiziolo, za zgodnjim zeljem, zgodnjim krompirjem, za čebuk — skratka, vsako krpo zemlje, ki smo jo izpraznili tja do Malega šmarna, je vredno posaditi z endivijo. Kdor ne more dobiti sadike, naj si nabavi seme; če jo sejemo vsaj do Velikega šmarna, bomo še zmeraj dobili dovolj krepke sadike. Pri tem izrecno pripominjam, da je baš pozna endivija, ki nam morda ne daje tako razvitih glav kakor zgodnja endivija, zelo pripravna za vzimljenje,

V avgustu in v prvi polovici septembra sejmo tudi zimsko solato, bodisi na stalno mesto, bodisi da jo presajamo kakor poletno solato ali endivijo. Če jo presajamo, priporočamo saditev v majhne jarke, ker je solata pozimi tako zavarovana pred mrzlimi vetrovi. Nekatere vrste, če tudi spadajo med zimске solate, pri nas slabo prezimijo. Znano mi je pa, da se je dobro obnesla vrsta Nansen.

To bi bilo nekaj navodil, kako naj si tisti, ki spomladni ni mogel posejati in posaditi, kar bi rad, skuša sedaj pomagati, da bi pridelal vsaj nekaj. Pripominjam tudi, da se semena vseh v članku omenjenih zelenjadnih vrst še dobe v ljubljanskih trgovinah s semeni.

Tako nas poučuje g. I. Benko v zadnji številki »Kmetijskih novic«.

Ženski vestnik

„Za ženo ne plačam“

Večkrat čitamo v časopisih inserat:

»Opozorjam, da za svojo ženo Marijo N., stanujočo v Lj. ... (točen naslov), ne plačam nobenih dolgov. — Janez H., soproga.«

Inserat, ki naj bi rešil soproga vsake obveznosti in svaril javnost, je prav za prav drag sport bojazljivega moža. Tistan je debelo, na zelo vidnem mestu, tako da ni ušel pozornosti bralcev. Torej tudi ne pozornosti gospe Marije N., za katerim psevdonimom se skriva seveda druga oseba.

Žena je najprej tožila zaradi netaktnosti svojega moža, s katerim je bila v stadiju ločitve. Sodišče ji je dovolilo za dobo spora alimente v precejšnjem mesečnem znesku, ker je mož dobro zaslužil, in ker je bila krivda le pri njem, je sodišče tudi ženi dovolilo, da sme drugje stanovati.

Ker vztrajni mož ni prenehal tiskati omenjenega inserata in ga je skoraj vsa okolica gospe N. čitala in o njem govorila, se je žena odločila za skrajnost. Vložila je proti svojemu možu tožbo zaradi prestopka zoper varnost časti ter priložila besedilo inserata. V tožbi je navedla vse okoliščine, ki dokazujejo, da je res v očeh javnosti ponižana in da je besedilo inserata res prestopok zoper varnost časti.

O tožbi je razpravljalo okrajno sodišče. Zaslišalo je tudi nekoliko prič ter izdalo razsodbo, v kateri je obsodilo moža zaradi prestopka zoper varnost časti na 48 ur zapore in na povrnitev stroškov pravnega postopanja. To obsodbo je utemeljilo takole: »Mož je po občem državljan-skem pravu dolžan preživljati svojo ženo. V soglasju s to dolžnostjo jamči tudi za nakupe za skupno gospodinjstvo, ki jih je opravila njegova žena zase in zanj. Njegovo jamstvo je omejeno do zneska, ki ustreza njegovim pridobitnim in premoženjskim razmeram. Več za ženo ne jamči. Ker pa zakonca živita ločeno in dobiva žena provizorično vzdrževalnino, bi mož, tudi če bi napravila kak dolg, za plačanje dolga po veljavnih predpisih ne jamčil. Besedilo inserata temelji zato na resničnem prestopku zoper varnost časti; in to tem bolj, ker je hotel obtoženi soprogo svojo ženo ponižati pred javnim mnenjem.«

Toda ko bi tudi zakonca N. sploh ne prišla pred ločitveno sodišče, bi ne mogel svarilni inserat oprostiti moža dolžnosti, da plača dolgove, ki bi jih gospa Marija res napravila za skupno gospodinjstvo. Ta razglas bi bil čisto brez pravnih učinkov in bi nikogar ne opravičeval, ker ne more na glavo postaviti natančnih določb državlanskega zakona o vzdrževalni dolžnosti soproga in očeta rodbine.

Zato se nikar ne menite za razglase v dnevnikih. Ti so pravno neučinkoviti in bi lahko prinesli avtorju za nagrado kazensko postopanje, stroške in zapor.

Drobni nasveti

Pik mrčesa natrimo takoj s česnom ali čebulo. Porcelanasta skleda v pečici ne bo počila, če jo damo na pločvino, potreseno s soljo.

Pranje perila: pridajmo vodi nekoliko kapelj glicerina; voda se omehča in umazanija se laže odstrani.

Obešalniki se pri težki obleki rad pretrga, ako je samo iz traku. Zato zavij v trak po vsej dolžini v vrstico zvit kosček usnja od stare, nerabne rokavice in prešij na šivalnem stroju. Še trpežnejša je vrstica, ki jo kupimo kar narejeno.

V sobo, kjer mnogo kade, obesi mokro gobo, ki vsrka mnogo dima. Dobro je, da gobo večkrat izpereš in iztisneš.

Sol v solnici ne postane vlažna, če ji pridamo nekoliko zrn riža. To je važno zlasti za zaprte solnice, iz katerih sipljemo sol skozi luknjice na pokrovu.

Pravilno sušenje zelenjave

Gospodinja, ki se loti sušenja te ali one zelenjave, želi, da bi pripravila tak shranek, ki bi po kakovosti čim manj zastajal za svežim pridelkom.

Glavni namen sušenja je, odstraniti odvišno vlago in ohraniti hranilne snovi, barvo in okus pa čim manj spremeniti. Pri nas še ni vpeljano sušenje v industrijskih obratih, suši se le v malem, vsaka gospodinja sama zase ali v pečicah, na štedilniku, mogoče tudi na plinu.

Omisli si moramo najprej lese. Na približno 25 do 50 cm dolge in široke ter 5 do 6 cm visoke lesene okvire nabijemo žično mrežo, ki ne rjavi. Kot podstavek vzamemo enako velik okvir, visok kakih 30 cm, in ga znotraj in zunaj vsaj do polovice obijemo s pločvino. Ta del postavimo na ploščo štedilnika. V njem se zbira toplota in prehaja na lese, ki smo jih naložili druga na drugo.

Za sušenje v pečici radi uporabljamo kovinske lese, ki jih ima društvo na zalogi.

Na plinskem štedilniku napravimo nad plamenom pločevinast pokrovček na 6 do 8 cm visokih nogah. Ta preprečuje prihod neposredne toplote v sušilnico in jo tudi bolj enakomerno porazdeli. Na pokrovček postavimo najprej s pločvino obit okvir, nato lese.

Temperatura pri sušenju zelenjave je spocetka med 60 in 70°C, pozneje se lahko zniža. Za nadzorstvo je potreben termometer.

Zelenjavo nalagamo v tankih plasteh od zgoraj navzdol. Zelene dele rastlin in fižol v stročju sušimo vzdržema, pri korenčju sušenje lahko prekinemo.

Suho zelenjad razložimo nekaj dni na suhem prostoru, ki je zavarovan proti soncu in mrčesu, nato jo šele pobremo v papirnate vrečke, pločevinaste škatle, porcelanaste, steklene posode in tudi v vrečke iz redkih tkanin. Hranimo jo na čistem, suhem, zračnem prostoru. Po meglenih in vlažnih dneh jo je umestno pregledati, ako bi jo bilo treba presušiti.

Sušena zelenjava ima pred svežo to prednost, da je vedno pri rokah, ni izpostavljena mrazu in nadomešča mnoga druga živila, ki jih je v sedanjem času težko dobiti.

Suhe zelenjave računamo za eno osebo približno takole: za juhe 15 do 20 g, za prikuhe 25 do

30 g, za enolončne jedi 30 g, 1000 g sveže zelenjave da približno 100 g suhe.

Pred uporabo jo je treba oprati, novejša izkušnje so pokazale, da lahko namakanje izostane, če ga pa ne opustimo, vode ne smemo zavreči.

Priprava za sušenje. Odrabi je le svežo in zdravo, primerno zrelo zelenjavo in dobrih vrst. Nagnita, orumenela, stara in olesnela ne sme priti v poštev. Sušimo takoj, ko jo nabereemo, ležanje manjša kakovost.

Pri zelenju odstranimo stebila, osmukamo liste, pri zelo žilnatih listih še celo žile. Fižol obrežemo in raznitkamo, korenčje zrežemo na tanke rezance ali ploščice.

Pozorno in vestno jo operemo, najbolje s tekočo vodo. Preden jo denemo sušiti, jo osušimo na rešetih ali košarah.

Skoraj vse vrste tudi obarimo, to se pravi, za nekaj minut jo vržemo v vrelo vodo, pobremo ven in odcedimo.

Fižolovo stročje parimo 5 minut. Priporoča se zlasti nekoliko bolj razvito narezati na rezine po dolgem in zelo mlado stročje brez zrn sušimo celo. Sušimo 4 do 5 ur vzdržema pri temperaturi 60 do 70°C. Ko je stročje že zelo osušeno, vročino znižamo. 5 kg stročja da približno ½ kg suhega.

Špinača. Osmukamo liste, odstranimo stebila, spocetka sušimo pri 70°C, nato temperaturo znižamo. 5 kg sveže da 30 dkg suhe špinače.

Zelje. Izločimo storž in debele listne žile. Parimo 7 do 8 minut. Sušimo kot špinačo. Rdeče zelje, polito z okisano vodo, obdrži barvo, 5 kg svežega da 3.50 dkg suhega.

Nadzemljaka kolerabica. Liste obravnavamo kot špinačo, glavico zrežemo na ½ cm debele ploščice, pa tudi rezance. Prevremo, sušimo kot korenčje. 5 kg svežih da 40 dkg suhih. Enako kot s kolerabico ravnamo z zeleno.

Korenje, podzemljaka kolerabo, peteršiljeve korenine zrežemo na tanke rezance, parimo 5 minut. Sušimo pri temperaturi kot fižol. 5 kg svežega pridelka da 60 dkg suhega.

Sušimo še lahko paradižnik, vendar so bolj priporočljive mezge s soljo ali vkuhan v steklenice.

Pri ostalih vrstah se je ravnati po navedenih primerih.

Ozeblina moramo zdraviti že poleti

Bolehní ljudje, ki trpe na nepravilnem in oslavljenem obtoku krvi, mnogo hitreje ozebejo nego zdravi. Prav na onih mestih, kjer se zaustavlja kri, se ob hujšem mrazu pojavljajo ozeblina. To je navadno na nogah in rokah; včasih pa zmrzne celo nos, kar je zelo neprimerno, ker postane zlasti na hladu rdeč in vlišnjev.

Ozeblina prav lahko dobimo, a težko jih odpravimo. Pametno je, da se jih varujemo, ko še ni prepozno. Paziti moramo, da ne nosimo pretesnih čevljev, da nas ne zebe v noge in roke. Kakor pajčevina tanke nogavice v ostrem mrazu ne povzročajo samo ozeblin, marveč tudi trdovraten revmatizem in še celo vrsto resnih bolezni v spodnjem delu telesa.

Mraz otežuje in zavira obtok krvi, in najpogostejše so prav noge in roke tiste, ki po njih krozi premalo krvi, zato so vedno ledeno mrzle, kakor da nenehno stoje v mrzli vodi. Zelo neprijeten občutek, ki ima čisto še neprijetnejše posledice, namreč ozeblina. Te ozebline se ob resnejšem napredovanju izpremenijo v oteklino ali celo v boleče gnojne rane. A tudi če bolezen ni še tako huda, ima ozebljenec čisto ob vsaki stopni občutje, kakor da so noge vse v ranah, danes se navadno moti in so ranice še prav neznatne, toda pečejo in skele in povzročajo zato skrajno slabo razpoloženje.

Da spravimo pozimi kri v pravi obtok, se moramo mnogo gibati na svežem zraku, vztrajno hoditi, se drsati, sankati in smučati, a tudi mahati oziroma telovaditi z rokami, ako so nam otrple.

Dobro domače sredstvo proti ozeblinam je mazanje s petrolejem. Koristne so menjačice se mrzle in vroče kopeli nog; pri tem imamo noge vedno dalje časa v topli kakor v mrzli vodi. Tudi otiranje s snegom je priporočljivo. Pa umivanje z galunovo, z vodo razredčeno raztopino. Tudi kopanje nog v zavreli hrastovega listja utrdi kožo in zabranjuje ozeblina. A to je treba delati že poleti! Odrpte rane ozeblin zavežemo preko noči s platneo krpic, ki smo jo debelo narnazali z ihtiolovim mazilom. Podnevi pa namastimo prizadeta mesta narahlo z borovim vazelinom.

Ako hočemo za stalno odpraviti ozeblina na nogah in rokah, se moramo vztrajno in sistematično gojiti. Na zmrzel nos večkrat polagamo kr-pice, pomočene v bencin. To omili rdečico.

ne bi smeli uživati kompota, prirejenega s salicilom. Zdravim ne škoduje, pač zato, ker je količina njegove uporabe zelo majhna.

Ako imamo patentne kozarce in aparat za raz-grevanje (steriliziranje), je vprašanje uporabe sladkorja docela nevažno. Saj je znano, da bi se potem razgrevanja prirejeno sadje ohranilo nepoškodovano, tudi če bi ga zalili s samo čisto vodo. S sladkorno raztopino ga zalivajo zato, ker daje sadju boljši okus in lepšo barvo.

Pri prirejanju sadnih mezg ali marmelad si lahko prihranimo 20 do 50 % sladkorja in nam mezde tudi ni treba tako dolgo kuhati, ako ji umetnim potom pomoremo, da se hitreje strdi. Ko je že precej kuhana, primešamo na 1 kg marmelade 4 do 5 listov brezbarvne, v vinu raztopljene in precejene želatine. Vina sme biti samo par žlic. Potem smo marmelada samo še kratko zavreti. Pri sadju, ki nima skoraj nič pektina (to je klejaste tvarine, ki pospešuje strje-nje), lahko vzamemo do 8 listov želatine, ki jih najprej na hitro pomočimo v vodo, jih nadrobno zrežemo s škarjami in jih nato namakamo na toplem kraju štedilnika v vinu.

Vkuhanje sadja

Gospodnje so že pred vojno čisto izražale željo, da bi se našel postopek, ki bi omogočil za vkuhanje nižjo uporabo sladkorja. Saj poleg tega, da je sladkor bil že v miru razmeroma drag in je nižjim slojem omejeval konzerviranje sadja, tudi vsakomur ne prijajo sladki proizvodi. Da se sadje ohrani za daljšo dobo, je nujno potrebna določena množina sladkorja. Vendar pa je tudi z manjšo količino sladkorja možno v mirni dobi konservirati sadje, n. pr. 20 dkg sladkorja na liter vode. Samo da moramo v tem primeru zlit na vsak polliterski kozarec sadja polno žlico čistega spirita ali poldrugo žlico rumca ali silivke. Tudi je treba tako prirejeno sadje kuhati v sopeni namesto 12 do 15 minut 20 do 25 minut, števili odtlej, ko voda zavre. V vojni pa si pomagamo, kakor vemo in znamo.

Čestokrat uporabljamo za konzerviranje sadja z manj sladkorja razna kemična sredstva, najbolj pogosto salicil. Pomniti je treba, da smemo za polliterski kozarec sadja porabiti samo pol grama predčiščenega salicila, in nič več, sicer bi utegnil zdravju škodovati. Dojenčki in bolniki pa

LOV ZA ZLATOM

»Nič ne bo, Peggy,« je odvrnil mož, ki ga je bila imela za Malonyja. »Saj ne morem od tod.«

In zašepetal ji je še: »Našel sem mesto, kjer vem za gotovo, da je zlato. Samo dovolj globoko nisem mogel kopati, ker nisem vzdržal. Premrzlo je bilo in preveč vetrovno. A če bom spomladi mogel zopet ven...«

»Vsi govorite tako. Kaj spomladi! Niti za enega ne vem, ki bi ne trdil za gotovo, da je bogatemu zakladu na sledu. A vendar je vse samo prevara. Pa če bi tudi bilo tako, ti vendar do spomladi čakati ne moreš. Zima te ugonobi. Idi od tod in se vrni poleti; ako že res veruješ v svoje zlato.«

Če ti rečem, Peggy, da to ne gre! Prvič nimam denarja za nepotrebno pot, in potem tudi ne bi mogel biti pravi čas na mestu; začeti moram namreč čim se bodo otalila tla, ako hočem kopati do trdega kamena. Prej tako nikdo ne more vedeti, da tam ni zlata. Saj poznaš rdečega Hansena, tistega Danca. Mesece in mesece je kopal s tovarišem in pustil delo, ker jima ni dajalo več kakor skromno mezdo; za njima pa so prišli neki Kitajci, kopali naprej, in našli zlato.«

»Ti pa ne boš kopal, Pat Malony,« je pomenljivo rekla Peggy.

»O, saj zima ni tako huda,« jo je miril mož, »ako se da tako lepo sedeti na toplem kakor bom jaz. Mc Allister mi je obljubil, da me obdrži vso zimo za klavir. In ta čas hočem porabiti za zdravljenje. Indijanski vrač mi je dal zeli, to se pravi menjala sva. Dal sem mu boba, on pa meni zeli. Teh se lotim sedaj. On se je tudi sam z njimi ozdravil, ko so mu bili zmrznili vršiči pljuč, da je pljuval kri.«

»Zapomni si, kar ti pravim, Pat Malony,« je trdilo dekle svojo. »Ni zeli za tebe proti zimi tukaj ob Klondikeu. Pomisli na ženo, kaj je nimaš?«

Mož je okleval z odgovorom, potem pa rekel:

»Mrtva je,« in s hripavim glasom je pristavil: »vsaj za me.«

»Oho, tako je? A drugače nimaš nikogar?«

»Pač, hčerko imam v San Franciscu. Za njo sem tukaj in zavojio nje ostanem. Vem, Peggy, da dobro misliš, a vidiš, ne gre drugače. Zakaj pa se ti ne vrneš? Čisto drugačna si kakor one; saj sem videl. Preveč te je škoda, da bi si tukaj skvarila življenje.«

»Saj je že davno skvarjeno!« je izjavilo dekle in bridka poteza se ji je zarisala okoli ust.

»Naše življenje ni izgubljeno, dokler si tega sami ne priznamo,« je rekel mož in sedaj prvič vzdignil svoj obraz k njej.

Videla je njegova kakor pepel siva lica, na njih odražajoče se rdeče lise, in gledala oči, ki so žarele kakor v tih vročici.

»Peggy, nimaš več staršev?« jo je dodatno vprašal.

Precej je minilo, preden mu je odgovorila. Potem pa je rekla z zadušnim glasom kakor on poprej:

»Mrtvi so, vsaj za me.«

A takoj je besedo popravila tako: »Ne, po pravici hočem govoriti: jaz sem mrtva — za nje.«

Razgovor je prekinil tujec, ki je burno odprl vrata, da je zaplalo mrzlega vetra v sobo. Človeku se je videlo, da prihaja z zlatih poljan in da nosi važne novice.

II

VELIKO ODKRITJE

Za pogled je bil mož še mlad, kar pa se je dalo spoznati samo po temni barvi njegovih izpod debele kape valovečih las in kuštrave brade, ki mu je pokrivala skoraj ves obraz. O njega mladosti so pričale tudi močne in odločne kretnje vsega telesa. Oblečen je bil kakor zlatokop sploh: od muklukov, iz tjučenja usnja napravljenih nepremočljivih škornjev, do vrha kape je nosil sledove cele dni trajajoče hoje po pustih divjini brez stez, čemur pa se tukaj ni nihče čudil.

»Halo, Davy Evans!« mu je veselo zaklical strežnik od točilnice. »Dober si; pomisli, tvoja mati, Bog ji daj dobro, bi svojega sinka komaj spoznala.«

S »halo, Davy!« so ga pozdravljali tudi drugi in mu prijazno stiskali roko, potem pa se je začelo spraševanje in odgovarjanje, čemur je novinec napravil konec s tem, da je vrgel na mizo točilnice težko možnjo zlatega prahu.

»Girls and boys,« je zaklical, »danes ste mi vsi gostje. Samo izbirajte si, kaj bi pili! Jimmy, odtehtaj nam! Najprej za sto dolarjev. Če ne bo tega dovolj, imam pa še več. Kaj stane sploh Alaska?«

»Kaj te pa briga Alaska!« se je oglasil od one strani človek z igro. »Saj smo vendar ob Klondiku, in ta je, če kaj vem, še v Kanadi.«

Ob teh besedah je človek zgrnil karte svoje igre, kajti sedaj se je začel njegov posel. Počasi se je že nabralo nekaj več gostov v

salonu. Bilo je kakor da je priletela bomba z novicami v enolično življenje tega mesta pionirjev, vsi so bili prepričani, da se bo moglo kaj izvedeti od Davyja Evansa, kakor so klicali novega gosta.

»O, tistih par milj do meje Alaske pa res nič ni!« je prešerno odvrnil Evans. »Pa vseeno, koliko hočete za klondiški distrikt z Alasko vred?«

»Nimam še naročila, da bi to prodal,« je suho odgovoril mož z igro, ki je že tudi pristopil k točilnici.

»Mister Murphy bo vedel,« je zaklical nekdo iz množice, in pokazal na gosta, ki je bil vstopil po Evansu. Murphyju je moralo biti kakih trideset let; imel je inteligenten obraz, a videlo se mu je, da se ne brani whiskyja. Od drugih se je še posebej odlikoval s svojo precej zanemarjeno mestno nošo, imel je celo ovratnik, sicer res že močno zamazan.

»Jezični dohtar!« se je nekdo posmehnil.

»Samo dobrikati se mi ne smete, gospoda,« je odgovoril z dostojanstvom in kakor bi vezal otrobe, »če ne, vam prihodnjič zagodem, da boste vedeli, da sem Murphy, izgubljeni sin svoje matere. Res, če vas prihodnjič zopet povabi sodnik predse, da bi bili za nekaj časa gostje v železnih kletkah kanadske vlade, vas pustim tam tako dolgo, da se vam bo zdelo, da so podgane v zaporu bele miši. Saj zaslužite to pošteno. Z bridkostjo namreč opazujem, da po večini s svojimi brezbožnimi razvadami ogrožate poštenje naše krepstne skupnosti. Ker pa ste že apelirali na mojo modro razsodbo, no, naj vam bo: Tukajle je mister Davy Evans, ki ga vsi osebno poznamo. Zdi se, da bi rad kupil Alasko in klondiški distrikt po vrhu. Ker je previden človek — na zdravje, ladies and gentlemen — bi pa rad prej vedel, kolika je cena. In, gospodje porotniki, z ozirom na dejstvo, da so Združene države, ko so bile leta 1867 kupile Alasko od Rusije, plačale zanjo sedem milijonov dolarjev, mislim, da je cena danes, zlasti z dodatkom Klondika, višja kakor bi jo mogel plačati mister Evans.«

Vsi so se zasmejali in zopet se je začel dirindaj.

Točaj se je trudil ustrezati gostom na vse strani in je vzel možnjo z zlatim prahom, da bi po računu šestnajst dolarjev za unčo odtehtal vsega za sto dolarjev. Potem je vrnil Evansu načeto možnjo.

»Kdo pa pravi, da ne morem plačati Alaske in Klondika?« je zaklical Evans.

Besede so urezale kakor strela, dasi je položaj, ki je bil napet že od njegovega vstopa, pripravil navzoče na nekaj nenavadnega. Globoka tišina je zajela za trenutek ves prostor. Vsi so strmeli v na videz podivjanega človeka, ker so čutili, da njegove besede niso prazno hvastanje, in da mora kljub očividnemu pretiravanju v njih biti vendar toliko resnice, da poslušalcem po pravici jemlje sapo.

Mož pri klavirju se doslej ni udeleževal niti pozdravljanja novega gosta niti zabave, v katero se je živahno vmešavala tudi Peggy z obema drugima dekletoma. Sedel je na stolu kakor da ga obhaja slabost. Sedaj pa si je menda že opomogel kajti približal se je, da pozdravi Evansa.

»Halo, Pat, si tudi tukaj?« Še videl te nisem, pa me veseli, da si tukaj. Vrag me vzemi, če nisi še bolj suh kakor zadnjikrat. Spominjaš me na strašilo, ki ga je postavljaj doma na polju oče. Tako strašno je bilo, da so vrabci od groze drhteli in hitro vračali žito, ki so ga bili pokradli. Pa nič za to, stari krevelj; pojdi, popij z menoj čašo šampanjca! To ti poživi razklopotano anatomijo. In novico imam zate, pa še prav dobro.«

Človek pri točilnici je že postavil čašo pred klavirista in Evans jo je napolnil iz svoje steklenice.

Sedaj se Malony pijače ni več branil. Menda mu je bilo treba poživitve; zato je izpraznil čašo na dušek.

Evans, ki je videl, da so oči vseh še vedno na njem, se je sedaj obrnil k drugim.

»Torej, dekleta, pa vi stari kyasi in čiki*, poslušajte, kaj vam povem! Z jutrišnjim dnem prideta Alaska in Klondike na zemljevid. Zgodovina Alaske se šele začneja. Kar je bilo prej, sploh ne šteje.«

»Si kaj našel?« so ga vprašali nekateri hkrati.

»Našel?« je zaničljivo ponovil Evans. »Rečem vam, da je dežela tako polna zlata kakor tisti leseni konj, ki so ga bili nekje stesali, bil poln oboroženih ljudi. Hoteli so namreč zavzeti Jeriho, če ne menda Ninive... Ker niso mogli drugače v mesto, so si napravili konja z mogočnim votlim trebuhom; in ponoči so vojščaki, ko so meščani konja »zavzeli« in ga spravili v mesto, zlezli iz njega in odprli mestna vrata. Vi seveda tega ne veste. Ne, to je itak samo za učene ljudi, kakor mene in nemara tudi za našega častivrednega gospoda Murphyja. Zadevo imam iz lepo poslikane knjige; od mladih nog namreč se že ves navdušen za študije.«

Jasno je bilo videti, da gre za tem, da bi spravil potrpežljivost poslušalcev čim bolj na natezalnico.

»Nehaj vendar s svojim bedastim konjem, Davy!« mu je zato zaklical nekdo iz množice. »Saj sploh mislim, da se motiš. Kajti tisto je moral biti velik osel. Povej nam rajši, kaj si našel. In kje?«

* »Kvas« pravijo starim zlatosledom, menda zato, ker jim je glavna hrana neko kvašeno testo. Čikek pa je indijanski izraz za novince.

(Dalje)

SMEŠNICE

VALILNI STROJ

»Pomislite, prvi piščanec, ki se je zvalil v valilnem stroju, ima štiri noge. Kaj pravite k temu?«

»I, kaj, pregledati je treba valilni stroj.«

KOLESARJEVA JEZA

Ko se je Janez zaletel s kolesom v brzjavni drog, vpreklnja to napravo in godrnja:

»Zakaj niso rajši iznašli brzjava brez drogov namesto brzjava brez žic!«

NEKOČ IN DANES

»Zakaj pa hodi gospod lekalec naokoli s palico-bajanico v roki? Ali išče kovine?«

»To je minilo. Zdaj išče — dilke.«

NJEGOV UK

»Moja žena se uči klavir, hči pa gosli!«

»In česa se učite vi?«

»Potrpljenjale!«

NAGLICA

»Ali bi se gospodična, poročiti z grdim, starim, toda zelo bogatim možem?«

»Prosim, koliko pa imate?«

OBUPANA GOSPODINJA

»Kosilo se mi je prismojilo, Micka si je s tvojo britvijo lase obrila, Janezek je tinto izpil, pes je vtaknil rep v mesni stroj in sem mu ga odrezala, — zdaj pa še ti prideš pol ure prezgodaj domov in vprašaš, kaj bo za obed!«

PRAKTIČNO DARILO

Student Cene: »Svojemu bratu bi rad napravil za god veselje, pa nimam denarja, da bi mu kupil kako darilo.«

Tovariš: »Nič lažjega; pelji se k njemu za nekaj dni na obisk, pa boš videl, kako bo vesel, ko boš odšel!«

OGLAS

Imeniten ženitni oglas je bil zadnjič v dnevniku:

»Takoj se poročim — z nekadilko!«

DVOMLJIV REKORD

Tone: »Kaj si tudi ti letos zaključil kopalno sezono?«

Žane: »Ne, letos me je pa Dore posekal, kajti ko se je šel letos prvič drsat, je bil sam bolj trd kakor led.«

DEDNO OBREMENJEN

A: »Moj sin je dobil oslovski kašelj.«

B: »Če le ni dedno obremenjen.«

ZBADLJIVEO

Odvetnik: »Danes je prisopil k meni v tretje nadstropje neki klient...«

Prijatelj (mu seže v besedo): »Brez dvoma si poskrbel za to, da je doli šel laže.«

ALI ZE VES?

Da se zelenjad mnogo hitreje skuha, ako jo kuhaš brez soli?

Da so sveže kumare težko prebavljive, če jih osoliš?

Da treba gobe soliti vedno na koncu kuhanja, sicer so trde in težko prebavljive?

Da velja isto tudi za fižol in drugo sočivje?

PRISEBNOST

Po neki bitki je Friderik Veliki pregledoval enega izmed zmagovitih polkov. Vojaki so stali strumno v vrsti. Nenadno je izstopil neki grenadir, pomolil kralju kos papirja in dejal:

»Veličanstvo, prosim za eno besedo!«

Kralj je zavoljo tega nevojaškega nastopa nevoljno nagubal čelo in rekel:

»Dobro, toda samo eno besedo! Pri drugi vas dam obesiti!«

»Podpišite!« je odgovoril grenadir.

Kralju je ugajala prisebnost, s katero se je vojak zmazal, prečital je vlogo, s katero ga je vojak prosil, da bi ga povišal za častnika in je dejal:

»V tem primeru hočem nenavadni prošnji ugoditi, kajti prepričan sem, da si bo znal mož, ki je tako priseben, pomagati tudi v trenutku nevarnosti!«

IZ MIRNE DOBE

Žena: »Ne morem razumeti, kako moreš priti ob dveh ponoči domov!«

Mož: »Dolga mi je postalo v gostilni, pa sem zato prišel še pred jutrom domov!«

TAKO JE

»Moja ženitev je bila nekaj posebnega! Povožil sem dekle, čez mesec dni sem jo pa že poročil!«

»Če bi vsak avtomobilist tako napravil, bi prenehale vse avtomobilске nesreče!«

SODOBNA

»Zakaj leži ta pisma v jedilni shrambi?« se čudi milostijva.

»Ah, dala sem jih tja, da bi se malo naparfu-mirala. So namreč odgovori na ženitne oglase!« je odgovorila kuharica.

NAPREDEK ZNANOSTI

»Gospod doktor, že dolgo ne morem spati; kaj naj počnem?«

»Preden greste spat, použijte kako malenkost!«

»Ali lani ste mi zabičali, da pred spanjem ne smem nikdar jesti!«

»Dragi gospod, vam se niti ne sanja, kako je med tem znanost napredovala!«

DANASNJA MLADINA

»Pripoveduj mi zgodbo z Davidom in Goljatom,« je dejal katehet Drageo.

»To je bilo torej takole,« je začel Drageo. »Imela sta match in v prvi rundi sta si bila po točkah enaka. Toda v drugi rundi je zmagal David s knock outom!«

DOBRO SREDSTVO

»Milka, o tvojem možu sem zopet nekaj slišala!«

»Anica, daj, reci mi hitro, kaj veš — želim si namreč kupiti novo obleko.«

TOLAZBA

»Že pred letom sem ti posodil dve sto lir. Upam, da ta srečni trenutek še doživim, ko mi vrneš denar.«

»Seveda, saj si še v najboljših letih.«

Križanka štev. 32

Vodoravno: 2. domneva, prepričanje, ki temelji na indicijah, 5. velika pokrajina v Afriki, 9. mesto in reka v Nemčiji, 13. italijanski spolk, 15. reka v Sibiriji, 17. posebnost muslimanskega orienta, 19. otok na Jadranu, 21. mestece v Dalmaciji, 23. hrana za prašiče, 25. pripadnik azijskega naroda, 27. presen, neobdelan, nekuhan, 29. nočna ptica, 30. mesto v Angliji, 32. osovsega je oveko-večel Askerc, 34. mesto v Južni Srbiji, 36. otok na Jadranu, 37. v vojnem času pogosta jed, 39. spodnji del Njemena, 41. hrana za prašiče, 43. kvartaški izraz, 44. velika posoda, 46. zanimiv, privlačen, 48. pogodba, ki se sklepa ob oddaji stanovanja, 51. naslov egiptskega podkralja, 53. mera za tekočine, 55. mesto na Češkem, 57. vzdik, 59. izraelski duhoven, 61. civilna sodna razprava, 63. slovenski igralec, ki je dolga leta deloval v Zagrebu, 65. vrsta premikanja, 67. gora na Primorskem, 69. električna napeljava, 71. glavno mesto starogrške Beotije (danes se imenuje Thiva; fon.), 72. posledica besednega čaranja, 74. neresničen, izmišljen, 76. kakor, podoben, 78. reka v Egiptu, 79. ofenziva, ataka, 81. stalen, urejen, 83. tekstilna tovarna v Varaždinu, 85. v kočiji, 86. povelje, ukaz, 88. država južnoafriške unije, 90. bog grškega podzemlja, 93. prislov kraja, 95. reka v Afriki, 97. umetnik, 99. španski spolk, 101. povelje, 103. mesto v južni Srbiji, 105. droben, suh, ozek, 107. sportna igra, 108. moško ime, 109. važno zdravilo, 110. predlog.

Navpično: 1. moško ime, 3. medmet, 4. šahovska smrt, 5. sokrvice, krvna sirotka, 6. nenaraven, 7. znak za kemično prvino, 8. del obraza, 9. na štafetskem pravijo tako kolinam, 10. ne-naporen, prijeten, 11. kratica za trgovsko družbo, 12. umetnost (lat.), 13. obrtnik, 14. nadut, ohol, 16. hrvatski teniški igralec, 18. alkoholna pljača, 20. utežna enota v vzhodni Evropi, 22. neumen, 24. kraj na Koroskem, 26. turški reformator, 28. izraz p. taroku, 31. švedski kemik, 33. del turistične opreme, 35. tržaški mestni okraj, 38. zelo mrzel, 40. tiskovina, 42. prvi nastop, poskus, 45. tekmeč, 47. vrsta vina, 49. silen, trpežen, 50. pristanice na Balkanu, 52. nekdanja denarna enota, 54. neuglajen, osoren, 56. obmorski obrtnik, 58. urednik »Zgodnje Danice«, 60. žalosten, 62. cerkvena posoda, 64. jeklo (srh.), 66. drag kamen, 68. francosko mesto ob Meusi, 70. glej 13. navpično, 73. sredstvo za razmnoževanje (množ.),

1		2	3	4		5	6		7	8		9	10		11	12		13	14
15	16		17		18				19		20				21		22		
23		24		25				26		27			28		29				
30			31		32			33		34			35		36				
37				38		39			40		41				42		43		
	44				45		46			47		48				49			
50		51				52		53			54		55				56		
57	58		59				60		61			62		63				64	
65		66		67			68		69			70		71					
72			73		74			75		76				77		78			
79				80		81			82		83				84		85		
	86				87		88			89		90				91			
92		93				94		95			96		97				98		
99	100		101				102		103			104		105				106	
107						108						109						110	

75. olajša gorenje, 77. vsiljivo hvaliti, 80. dohodek, 82. hiter, brz, 84. ne pozna šale, 87. primitivna pot, 89. oseba v »Sneguročki«, 91. reka na Poljskem, 92. število, 94. posledica žalosti, bolečine, 96. pregovor, 98. del živalskega telesa, 100. francoski spolk, 102. egiptčanski bog, 104. oblika pomožnega glagola, 106. podredni veznik.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 31

Vodoravno: 1. vera, 4. obed, 7. soja, 10. plaz, 13. tlaka, 15. obol, 18. elisa, 20. no, 22. Ita, 23. slovar, 24. tri, 25. um, 26. ob, 28. plitek 30. vsa, 31. ido, 33. stas, 34. vas, 36. pro, 37. sla 38. pek, 40. in, 41. beton, 43. trg, 45. ko, 46. letak, 48. Ibar, 50. mah, 52. ar, 53. kos, 54. prekaren, 57. meč, 58. tt, 60. sem, 62. Omar, 63. norec, 65. up,

66. Ane, 68. Kolpa, 70. Or, 72. sin, 73. Spa, 74. ako, 75. Lea, 76. anet, 78. sto, 79. SLS, 81. pribor, 83. ari, 85. lo, 86. Uri, 88. precep, 89. Iva, 91. Ir, 92. Ineni, 94. Izak, 95. sloga, 97. baza, 98. glad, 99. avto, 100. arak.

Navpično: 1. vino, 2. rt, 3. ali, 4. Oka, 5. la, 6. doliti, 7. slak, 8. je, 9. alt, 10. pal, 11. la, 12. zima, 14. ata, 16. botanika, 17. oves, 19. Ira, 21. obilo, 23. SLS, 25. Usora, 27. Ida, 29. Pat, 30. vrt, 32. let, 34. veren, 35. som, 37. skuta, 38. pesek, 39. kap, 41. bar, 42. namen, 44. grupa, 46. los, 47. Kropa, 49. baronica, 51. hec, 59. tnalo, 61. mol 64. Rim, 65. upori, 67. eks, 69. lej, 71. Rebeka, 73. sta, 76. arez, 77. top, 79. slab, 80. ure, 81. prid, 82. evo, 84. Irak, 86. Una, 87. ing, 89. ilo, 90. aga, 92. iz, 93. il, 95. st, 96. ar.